

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 7, Mart 2017, s. 443-478

Yrd. Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü,
hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

Merve Gül MAZI

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalılar
Öğretmenliği Anabilim Dalı, Lisans öğrencisi

SINIF YÖNETİMİ: Prof. Dr. Ayhan AYDIN

Özet

Bu çalışma, Sınıf Yönetimi adlı kitabın özetidir. Sınıf yönetimi, 280 sayfalık bir kitaptır. Yazarı Prof. Dr. Ayhan Aydın'dır. Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık tarafından ilk baskısı Ağustos 2008, on yedinci baskısı Ekim 2010 yılında Ankara'da basılmıştır. Basım yayın Pegem Akademik Yayıncılığa aittir. Eser; Ön Söz; 1. Bölüm (Sınıf Yönetimi Yaklaşımları Temel Kavramlar ve Öğretmenin Rolü), 2. Bölüm (Sınıf Yönetimi Değişkenleri), 3. Bölüm (Eğitim Ortamının Fiziksel Özellikleri), 4. Bölüm (Öğretim Yöntemleri), 5. Bölüm (Sınıfta Öğretim Ortamı), 6. Bölüm (Öğretimin Planlanması ve Değerlendirilmesi), 7. Bölüm (Zaman Yönetimi), 8. Bölüm (Davranış Yönetimi), 9. Bölüm (İstenmeyen Davranışların Yönetimi), 10. Bölüm (Öğretmen-Öğrenci İletişimi), 11. Bölüm (Öğretmen -Veli İletişimi) başlıklarından oluşmuştur.

Her bir başlık kendi içinde alt başlıklara ayrılarak kapsamlı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, eğitim ortamı, öğretim yöntemleri, öğretmen.

CLASSROOM MANAGEMENT: Prof. Dr. Ayhan AYDIN

Abstract

This study is the summary of the book called Classroom Management. Classroom management is a 280-page book. The article is written by Prof. Dr. Ayhan Aydın. The first edition was published in August 2008 and the seventeenth edition was published in Ankara in October 2010. Work is occurred these chapters: Foreword;

Chapter 1 (Classroom Management Approaches Basic Concepts and the Role of the Teacher), Chapter 2 (Classroom Management Variables), Chapter 3 (Physical Properties of the Educational Environment), Chapter 4 (Instructional Methods) Chapter 6 (Planning and Evaluation of Instruction), Chapter 7 (Time Management), Chapter 8 (Behavior Management), Chapter 9 (Management of Unwanted Behaviors), Chapter 10 (Teacher-Student Communication) -Veli Communication). Each title has been examined extensively by subdividing it into sub-headings.

Keywords: Classroom management, educational environment, teaching methods, teacher.

1. BÖLÜM: SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI TEMEL KAVRAMLAR VE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Sınıf, eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği bir yaşama alanıdır. Sınıfta öğrenme ortamının ve yaşantılarının düzenlenmesi ve yönetilmesi, öğretmenin sorumluluğundadır. Bu nedenle öğretmenin, sınıf yönetiminin ilke ve yöntemlerini bilmesi gerekir. Böylece sınıf içi yaşam, daha sevimli, üretken ve yararlı olur. Öte yandan sınıf yönetiminin başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi, öğretmenin insan ilişkileri alanında duyarlı ve bilgili olmasına bağlıdır. Bir öğretmenin yapması gereken ilk şey sınıfta, eğitimin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik ortamı sağlamaktır. Sınıf yönetimi, bireyin içinde bulunduğu toplumun değer ve dizgelerine uygun bireyselleşmeyi ve toplumsallaşmayı tanımlar. Birey, öncelikle olumlu bir benlik tasarımı geliştirerek, yaşama etkin ve üretken bir biçimde katılmayı öğrenir. Toplumsallaşma ise toplumun temel eğilim ve gereksinimlerine referans olarak alınan değerlere uygun davranmayı tanımlar. Bu nedenle bireyselleşme, toplumsallaşma için gerekli bir önkoşuldur.

Eğitimin en yaygın tanımlarından biri, "bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istedik değişiklikler yaratma süreci" şeklinde yapılır. Bu tanımda kilit kavramlar, yaşantı ve istedik terimleridir. Yaşantı, belli bir amaca dönük olarak, önceden planlanmış ve yapılandırılmış durumları ifade etmektedir. İstedik ise, birey ve toplumun beklenti ve gereksinimlerine uygunluk anlamındadır. Varoluşçulara göre, "birey hem kendisi hem herkeştir." Şeklinde özetlenmektedir. Bu nedenle, öğretmen öğrencilerinin bireysel farklılıklarının bilincinde olmalıdır. Sınıf yönetiminin etkin ve verimli olması, bir bakıma izlenen yaklaşıma bağlıdır.

SINIF YÖNETİMİNDE GELENEKSEL YAKLAŞIM

Geleneksel yaklaşım öğretmen merkezlidir. Öğretmen öğrenci ilişkileri, aşırı ölçülerde yapılandırılmıştır. Sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Demokratik yaşamın gerekleri ile bağdaşmaz. Öğretmen yaramaz olarak tanımladığı öğrencilere karşı, açık ya da örtülü bir mücadeleye başlar. Bu mücadelede daha çok suçlama, yargılama ve cezalandırma davranışı egemendir. Geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı, eğitimi, hem öğrenciler hem de öğretmen için çelikleme bir yük haline getirir. Geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı, insan doğasına ilişkin kötümser önyargıları referans olarak alır. Dolayısıyla sınıfta disiplinin sağlanması için, otokratik yöntemlerin uygulanması gerektiği şeklindeki kalıp yargılara dayanır. Ancak bu yaklaşım, durumu daha çok güçleştirmekten başka bir işe yaramaz.

ÇAĞDAŞ SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMI

Kısaca tepkisel olarak özetlenebilecek geleneksel anlayış yerine, sınıf yönetiminde izlenmesi gereken asıl model, katılımcı ve esnek yapılandırılmış çağdaş yaklaşımdır. Çağdaş yaklaşım, öğrencinin duygusal, düşünsel ve zihinsel gelişimine uygun insancıl bir modeldir. Burada eğitim-öğretim etkinliklerinin merkezinde öğrenci yer alır. Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımı, sınıfı bir sistem olarak algılamayı gerektirir. Bu anlamda sınıf; öğrenci, öğretmen, ders programları, eğitim ortamı gibi iç, okul, çevre ve aile gibi dış etmenlerin etkileştiği bir alandır.

Her koşulda, sınıf yönetiminin en önemli ögesi olan öğretmen, öğrencileri için bir model olmayı başarabilmelidir.

BİR MODEL OLARAK ÖĞRETMEN

Öğretmen, öğrencinin gözünde modern dünyanın ve çağdaş değerlerin temsilcisidir. Bu durum, özellikle ilköğretim çağındaki öğrenciler için geçerlidir. Öğrenci giderek seçici ve eleştirel bir kişilik yapısı geliştirerek, öğretmenin, idealize ettiği öğretmen modeline ne ölçüde uygun düştüğünü sorgulamaya başlar.

İdeal bir öğretmen modelinin özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Öğretmen, önyargılardan uzak, eleştiriye açık ve karşıt düşüncelere saygılıdır.
2. Öğretmen, duygusal ve düşünsel açıdan tutarlı ve sağlıklı bir kişilik örüntüsüne sahiptir.
3. Öğretmen, kendisi, toplumu ve dünya ile barışık insandır.
4. Öğretmen sürekli öğrenen, öğrendiklerini paylaşan ve yaşama etkin bir biçimde katılan insandır.
5. Öğretmen, siyasal örgütler ve baskı gruplarının etkilerinden uzaktır.
6. Öğretmen, insanı, doğayı ve yaşamı sever.
7. Öğretmen, insan ilişkilerinde başarılı, bilimsel gelişmelere ve sanatsal etkinliklere duyarlıdır.
8. Öğretmen, kolektif çalışmaya yatkın, üretken, güdüleyici ve bilgilidir.
9. Düşünme ve gözlemlerinde nesnel, yargılarında yanılabilirliğini kabul ederek esnek ve akılcı davranır.
10. Demokratik yaşamın ilkelerine ve insan haklarına saygılıdır.

Bütün bu özellikleri anlamlı kılan en önemli öğretmen niteliği ise, öğrencileri sevmek ve onlara güvenmektir. Kendini tanımak ve geliştirmek ayrıcalığı olarak tanımlanabilecek eğitimin, insana en büyük katkısı yaşamı güzelleştirme bilincini kazandırmasıdır. Yaşamı seven ve onu bir armağan gibi algılayan eğitilmiş insan, üretkendir. Bu bağlamda üretkenlik, zihinsel ve duygusal süreçlerin özgürleşmesini tanımlar. Başarılı bir öğretmen, kendini sürekli geliştirmeyi amaçlamalıdır. Yalnız bu gelişme süreci, sadece kurumsal bilgileri değil, günlük yaşamın psikolojik gerçekliğini de kapsayan, özgün ve doğal bir duyarlılığı içermelidir. Bu durum, öğretmenin başarılı bir iletişimci olmasını gerektirir.

SINIFTA İLETİŞİM

Sınıf, eğitsel amaçların gerçekleştirilmesi için yapılandırılmış eğitim ortamıdır. Amaçların gerçekleşmesi ise, öğretmen ve öğrenciler arasında kurulan iletişimin niteliği ile ilgilidir. Eğitimde iletişim, hedeflenen davranış değişikliğini yaratmak için gereksinilen ilişki ağı olarak tanımlanacak olursa, iletişimde en önemli unsurun amaçların paylaşılması olduğu söylenebilir. Bunun

in için öncelikle amaçların açık ve anlaşılır bir biçimde tanımlanması gerekir. Amaçların belirlenmesinde öğretmen, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgi, beklenti ve yeterliliklerinin bilincinde olmalıdır. Ayrıca mevcut eğitim olanakları, (eğitim ortamı, program, teknoloji vb.) amaçların saptanmasında önemli bir etkidir. Ancak bütün bu etmenlerin öncelikleri ve amaçlar sıra dizinini oluşturmada taşıdıkları önem, öğrencilerle birlikte tartışılmalıdır. Gerçekte iletişim, oldukça karmaşık ve çok boyutlu bir kavramdır. Sınıf içi iletişim sadece öğretmen ile öğrenci arasında değil, öğrenciden öğrenciye, öğrenciden öğretmene ve çevreden hepsine dönük süreçleri kapsar. Bunlardan sadece birine yönelik olan tek yönlü iletişim, sıkıcı ve yararsızdır. Bu nedenle öğretmen, iletişimin doğası, niteliği ve doğurguları konusunda bilgili olmalıdır. İletişimin en önemli ögesi dildir. Öğretmen kullandığı dil ile öğrencilerin davranışlarını kontrol etmelidir. Buna göre öğretmen, yargılayıcı olmayan esnek ve betimleyici bir dil kullanmalıdır. Öğrencinin kaygılarını azaltan, derse katılımını güçlendiren ve güdüleyen bir iletişim tarzı benimsenmelidir.

Kuşkusuz, sınıfta öğrencilerin oturma düzeni de iletişim açısından önemlidir. Sağlıklı ve etkin bir iletişimi gerçekleştirmek için, öğrencilerin birbirlerinin yüzlerini görebilecek şekilde oturulmaları gerekir. Bu arada öğretmen, her öğrenciye mümkün olduğunca yakın bir fiziksel konumda bulunmaya özen göstermelidir.

İletişimin birinci ögesi anlamaktır.

İletişim, empatik bir duyarlılık ve sevecenlik gerektirir.

SINIF KURALLARI

Sınıftaki tüm etkinliklerin belli bir kurallar dizisi içinde gerçekleşmesi beklenir. Bu nedenle kural koyma, sınıf yönetiminin en stratejik ögesidir. Kural, sınıfta yer alan eğitim yaşantılarının amaçlarına dönük kararlar dizisi olarak tanımlanabilir. Ancak kuralların amaçlara dönük olarak alınması kadar önemli olan bir başka unsur da, uygulanabilir olmasıdır. Kural koymada önemli olan, öğretmen ve öğrencilerin ortak bir algı dayanağından hareketle anlayış birliğine ulaşmalarıdır. Etkin bir kural koyma süreci, katılımcı karar sürecinin dinamiklerini içerir. Katılımcılık; karardan etkilenenlerin beklenti ve gereksinimlerinin seslendirilmesini gerektirir

Kuralların belirlenmesinde, esnek yapılandırılmış bir karar sürecinin oluşturulması, öğretmenin görevidir. Dolayısıyla öğretmen, öncelikle amaçları açık ve anlaşılır bir ifade ile tanımlamalıdır. Kuşkusuz her kural, belli bir amaca yönelik olmalıdır. Amaçlar ise tutarlılık, yansızlık, süreklilik ve akıcılık gibi ilkelere uygun olmalıdır.

Kuralın niteliğinin yanı sıra anlatım biçimi de önemlidir. Etkili bir anlatım yöntemi geliştirmek, kalıcı ve sürekli bir eğitim ortamı oluşturmanın önkoşuludur. Dolayısıyla, kuralların nazik bir üslupla seslendirilmesi gerekir. Kural anlatımında, ceza yerine ödül vurgulanmalı ve asla emir cümleleri şeklinde ifade edilmemelidir. Öğretmen, kuralların uygulanmasını empatik bir iletişim sistemi içinde gerçekleştirebilirse, birçok sorun ortaya çıkmadan çözülebilir. Esasen kural koymanın amacı da, sorunların ortaya çıkmadan çözülebilmesi için sınıf kamuoyunun duygusal ve düşünsel ittifakını sürekli kılmaktır. Kural, asla değişmez mutlak doğrular şeklinde yukarıdan aşağıya dikte ettirilmemelidir. Gerçekte kural, belli amaçlara ulaşmak için kullanılan bir araçtır. Bu nedenle amaçlarla araçların yer değiştirmesine de neden olabilecek katı kuralcılıktan özenle kaçınılmalıdır.

TANIŞMA

Okulda ilk gün, öğrenciler çevrelerini inceler ve birbirlerini tanımaya çalışırlar. Okula yeni başlayan öğrenciler ise kaygılı ve heyecanlıdırlar. Kaygı ve heyecanın kaynağında, belirsizlik endişesi yer alır. Sınıf içi iletişim, tanışma ile başlar. Öğretmen, öncelikle kendini tanıtmalı ve öğrencileri ile birlikte olmaktan mutlu olduğunu belirtmelidir. Tanışma, öğretmen için, hem öğrenciler hakkında bilgi almak hem de sınıf iklimini yumuşatmak için iyi bir fırsattır. Öğrenciler açısından ise, insan olarak önemsenmenin ve özgüven geliştirilmenin en iyi fırsatlarından biridir. Tanışma, konusundaki belirsizliği gidermek için, öğretmen kısa bir örnek vererek, öğrencilere yardımcı olmalıdır. Tartışma öğrencilerin yaşlarına göre farklı şekillerde düzenlenebilir. Örneğin, ilköğretimin ilk sınıflarında tanışma, oyunlaştırma (dramatization) şeklinde de yapılabilir. Tanışma sonucu, öğrenciler arasındaki kişisel ilişkiler gelişir. Öte yandan sınıfta yabancılaşma duygusunun giderilmesi ve olumlu bir işbirliği ortamının oluşması için de tanışma gereklidir. Ancak öğretmen, sınıfın eğitsel amaçlarla bütünleştirilmesi ve kaynaştırılması etkinliğini sürekli hale getirmelidir. Bu nedenle, tanışmadan sonra öğrencilerin yetenek, ilgi ve beklentilerini tanımak için uygun koşullar sağlamalıdır. Başarılı bir tanışma süreci, öğrencinin takım üyesi olma bilincine ve birey olarak önem kazanma hazzına ulaşmasını tanımlamaktadır.

2. BÖLÜM: SINIF YÖNETİMİ DEĞİŞKENLERİ

Etkili Sınıf Yönetimi ve Öğretmen-Öğrenci İlişkileri

Sınıf yönetimi, etkili bir eğitim ve iletişim örüntüsü gerçekleştirmek amacıyla dönük etkinlikleri tanımlar. Bu bağlamda sınıfı yönetmek, eğitimi etkileyen değişkenleri tanımayı gerektirmektedir.

Sınıf yönetiminin değişkenleri, öğretmen, öğrenci, okul, program, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre olarak sıralanabilir. Ancak söz konusu değişkenlerin içinde, en stratejik (belirleyici) değişken öğretmendir. Çünkü etkili bir sınıf yönetimi için gerekli olan eğitim süreçlerinin düzenlenmesinden ve yürütülmesinden öğretmen sorumludur. Ayrıca, eğitim ortamının oluşturulması için gerekli psikolojik koşulların sağlanması ve fiziksel düzenlemelerin yapılması da öğretmenden beklenir. Bu nedenle öğretmen, etkili bir eğitim gerçekleştirmek amacıyla, sistemin değişkenlerini bütünleştirmek ve uyumlaştırmakla yükümlüdür. Hızla değişen bir toplumda, eğitim sisteminin bu değişimin dinamiklerine uygun bir anlayışla yeniden yapılandırılması gerçeği karşısında öğretmen, dünün bilgileri ile yetersiz kalır. Ancak esnek yapılandırılmış ve süreklilik içeren bir öğretmen, eğitimi ile bugünün ve geleceğin beklentilerine karşılık verebilir.

Etkili bir sınıf yönetimi, öğrencilerin ilgi, beklenti ve gereksinimlerini tanımayı gerektirir. Öğrenci-öğretmen ilişkisi, birincil bir ilişki türüdür. Bu nedenle birebir ve insancıl yaklaşım biçimi olan "ben-sen" ilişkisidir. Öğretmen, öğrencinin eğitim etkinliklerine yabancılaşmasını çağırıştıran "nesneleşme" tehlikesine karşı duyarlı olmalıdır. Öğrenme, bir etkileşim sürecidir. Bu süreçte, gerçek duygu ve düşünceleri ile etkin biçimde katılmak, öğrenci ve öğretmenin motivasyonunu artırır. Böylece sınıfta öğretim etkinliklerinin yanı sıra sağlıklı bir davranış değişikliği süreci de yapılandırılabilir. Sınıfta öğrencinin gizil güçlerini olabildiğince geliştirmek için uygun yöntem ve teknikleri kullanmak, öğretmenin en önemli biridir.

Öğrenim süreci içinde, öğrenciden öğrenmek, etkili bir öğretmenin en önemli özelliğidir. Çünkü özellikle ilköğretimin ilk yıllarında, öğrenci doğallığı ve çocuksu gerçekliği ile unutulmuş güzelliklerin, erdemin simgesidir. Sınıfta öğretmenin mutlu olması, sürece etkin katılımı ile sağlanır. Sorumluluk alan, paylaşan, tartışan, eğlenen, öğrenen kısaca yaşayan öğrenci tipini yaratmak için, canlı bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır. Bunun için, öğrencilerin fark edilmesi gerekir. Fark etmek, öğrencilerin öğrenme kapasitelerini, ilgilerini, duygularını bilmeyi tanımlar. Etkili bir sınıf yönetimi için öğretmen, eğitim ortamının düzenlenmesinin yanı sıra program içeriklerinin ve amaçlarının belirlenmesinde de öğrenci beklenti ve görüşlerine uygun davranmalıdır. Bu durum, öğretim yöntemleri ve eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi için de geçerlidir.

OLUMLU ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI

Etkili öğretim ve olumlu sınıf ikliminin en önemli değişkeni olarak, öğretmenin davranış özellikleri gösterilmektedir. Bu konuda yapılan araştırma bulgularına dayanarak başarılı öğretmenin davranış tanımları aşağıda verilmiştir.

A. Karakter Yönünden

- Öğrenmek ve öğretmekten haz duyar.
- Enerjik, sağlıklı ve üretkendir.
- Duygusal ve düşünsel olgunluğa sahiptir.
- Özgüven duygusu gelişmiştir.
- Heyecan, kaygı ve kibir gerginlikten uzaktır.
- Öğrencilerini değerlendirmede nesne davranır.
- Çevresindeki insanlara sevgi ve özen gösterir.
- Öğrencileri ile birlikte olmaktan haz duyar ve bu birlikteliği sevgi içinde olumlu amaçlara yönlendirir.
- Coşkulu, istekli ve düzenlidir.
- Doğru ve yansızdır.
- Sakin, hoşgörülü, sosyaldır.
- İnsanlarla iyi ilişkiler kurma becerisine sahiptir.
- Esprili, mantıklı ve duyarlıdır.

B. Toplumsal Uyum Yönünden

- Öğretmenliğin mesleki saygınlığını yükseltecek bir kişilik örüntüsüne ve uygar bir yaşam anlayışına sahiptir.
- Öğrencileri arasında, bireysel farklılıklar nedeniyle öğrenme güçlükleri veya davranış bozuklukları olabileceğinin bilincindedir. Bu tür sorunların çözümünde kararlı, tarafsız ve nesnel bir tutum gösterir.
- Öğrencilerini, kendi güdülerini doyurmaları için motive eder ve bu amaçla uygun eğitim yaşantıları örgütler.
- Öğrencileri ile egemen olma kaygısından kaynaklanan buyurgan bir anlayışla değil, eşit ve demokratik bir yaklaşımla insancıl ilişkiler kurar.
- Öğrencilerin bireysel varlıklarını ve özgün kişilik özelliklerini tanıma ve anlama yetisine sahiptir.

- Anlamaya ve paylaşmaya yönelik bir öğretim stiline sahiptir.
- Öğrenme-öğretme ilke ve yöntemlerini etkili bir biçimde kullanır.
- İşlerini zamanında ve düzenli olarak yapar.
- Öğrencilerin bireysel gelişimlerini izler ve onlara bu süreçte gerekli yardımı sağlar.
- Yapıcı ve yönlendirici bir disiplin anlayışına sahiptir.
- Kendini yetiştirmeye karşı yoğun bir ilgi ve duyarlılık gösterir.

OKUL YÖNETİMİ

Sınıf, içinde bulunduğu okulun bir barçasıdır. Bu nedenle okulun fiziksel ve psikolojik yapısı, sınıf yönetimini etkiler. Esasen okul yönetimi, sınıf yönetiminin üst sistemidir. Doğal olarak okul ve sınıf birbirinden ayrı düşünülemeyecek niteliklere sahiptir. Okul, bir eğitim kurumu olarak, belirlenmiş bir hukuki yapıya ve işleyişe sahiptir. Bu anlamda, okulda gerçekleşecek eğitsel etkinliklerin amaçları önceden saptanmıştır. Okulda egemen olan yönetim anlayışı; yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve okul personelinin tutumları, okulun içinde bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik yapısı, fiziksel ortamın özellikleri, politika ve prosedürlerin niteliği gibi bir dizi değişkenin etkileşimi ile oluşur.

Eğitim yapısı ve niteliği gereği okul, demokratik bir yaklaşımla yönetilmelidir. Okul yönetimi, öğrencilerin gereksinimleri ile toplumsal yaşamın gereklerini uyumlaştırabilmelidir. Ayrıca okulun içinde bulunduğu toplumsal çevrenin sosyo-ekonomik yapısı yönetim anlayışını etkiler. Okulun içinde yer aldığı çevre ile bütünleşmesi etkin verimli bir yönetim anlayışının dayandığı en önemli ilkelerden biridir. Bu amaçla okul yönetimi, olanaklar ölçüsünde çevreye yönelik eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlemelidir.

Okul, iç ve dış çevrede oluşan dinamikleri izleyen esnek bir yapıya kavuşturulmadıkça, tutarlı ve rasyonel bir yönetsel yaklaşım geliştirilmez. Okul yönetiminde, öğretmenler de önemli bir etkidir. Bu nedenle yönetimin, öğretmenin moral ve iş doyumlarını gözetmesi gerekir. Okulun öğrenci sayısı, fiziksel yapısı, finansman kaynakları gibi birçok etmen, yönetim anlayışını etkileyen faktörler arasındadır. Öğrencinin okulda sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklere katılmaları, hem okul yaşamının çekiciliğini artırmakta hem de davranış bozukluklarının düzeltilmesini kolaylaştırmaktadır.

AİLE

Aile, toplumun temel niteliklerini yansıtan en küçük birimdir. Çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminde ailenin önemli bir yeri vardır. Eğitim, ailede başlar. Çocuğun sağlıklı bir benlik algısı geliştirerek özerkleşmesi, ailenin tutumuna bağlıdır. Çocuk; kendine yetmeyi, paylaşmayı, yaşama etkin biçimde katılmayı, barışçı ve uyumlu bir davranış örüntüsü geliştirmeyi ailede öğrenir. Okul çağına gelmiş çocukların kişilik yapıları, önemli ölçüde şekillenmiştir. Ancak çocuk okula başladığında, yeni bir dünyaya girmiş olur. Böylece aile ile okulun zorunlu etkileşimi başlar. Okul-aile ilişkilerindeki uyum ve başarı, öğrencinin eğitimine yansır. Dolayısıyla aile ile ilişkiler büyük bir özen içinde yürütülmelidir. Öğretmen, aile ile kurulan ilişkide özel bir öneme sahiptir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde olduğu gibi, öğretmen aile ilişkilerinde de içtenlik ve nezaket egemen olmalıdır. Okul-aile ilişkisini başlatmak için öğretmenin öğrenci velileri ile genel bir tanışma toplantısı yapması gerekir. Öğretmen, sağlıklı bir iletişimi başlatmadaki

önemini bilerek davranmalı ve uzun bir konuşmanın genellikle sıkıcı olduğunu unutmamalıdır. Öğretmen, aileler ile ilişkisini sürekli ve düzenli bir biçimde yürütmeye özen göstermelidir. Öğretmen, aileler ile sadece herhangi bir sorunla ilgili bilgi alışverişinde bulunmak için değil, öğrencinin gelişimi ve başarısından dolayı duyduğu kıvancı yansıtmak için de görüşmelidir. Öte yandan, öğrenciler tarafından gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere ailelerin davet edilmesi, okul-aile ilişkilerini olumlu yönde geliştirir. Okulun olanakları ölçüsünde, yetişkinlere yönelik sosyo-kültürel amaçlı bilimsel toplantı ve konferanslar gibi etkinlikler düzenlenmesi de yararlıdır. Aile ve okul, iki temel eğitim kurumudur. Öğrenci, zamanının önemli bir bölümünü bu iki yaşam biriminde geçirir. Dolayısıyla okulun eğitim anlayışı ile ailenin eğitim anlayışının örtüşmesi arzulan bir durumdur.

Sınıf içinde davranış birliği ve uyumu sağlamak, öğretmenin en önemli görevidir. Ancak davranış yönetimi, öğrencinin duygusal ve düşünsel yapısını tanımayı gerektirir. Bu amaçla öğretmen, öğrencilerini yakından gözlemlemeli, edindiği izlenimleri yeni durumlarda test etmeli; fakat asla öğrencileri hakkında önyargılara sahip olmamalıdır. Her aile kendi özgünlüğü içinde benzersiz bir bütünlüktür bu nedenle okul-aile ilişkileri, ailenin özerkliği ve bütünlüğünü koruma ve geliştirme bilinci içinde yürütülmelidir.

ÇEVRE

Her okul belli bir toplumsal çevrede yer alır. Toplumsal çevre; fiziksel, sosyal, kültürel, siyasal, demografik vb. bir dizi değişkenin etkilerini yansıtan değerler dizgesi olarak tanımlanabilir. Okul, içinde yer aldığı toplumun gerçekliğini tanımalıdır. Davranış içinde yer aldığı çevrenin sosyal ve kültürel değişkenleri tarafından kontrol edilir. Bu nedenle davranış değişikliği yaratmak, aynı zamanda toplumsal çevrede egemen olan ilişki örüntülerinin niteliğini bilmeyi gerektirir. Okul, sosyal çevrede yer alan diğer toplumsal kurumlarla yakın bir ilişki içinde bulunmalıdır. Örneğin basın yayın organlarında, okulda gerçekleşen eğitim etkinliklerinin tanıtımı için çaba gösterilmelidir.

Okul bulunduğu çevrede başat üretim biçimlerini ve ilişkilerini tanımalı ve bunların geliştirilmesi için çaba gösterilmelidir. Okul, çevrede yer alan kültür ve sanat kurumları ile de yakın bir ilişki içinde bulunmalı, olanaklar ölçüsünde tiyatro, müzik ve spor gruplarının okulda gösteri yapmalarına fırsat verilmelidir. Eğitimde toplumsal kurumlar ile ilişkiler kadar önemli bir konuda akran gruplarıdır. Akran grubu, özellikle çocukluk ve gençlik dönemindeki bireylerin davranış biçimleri üzerinde etkilidir. Başka bir anlatımla çocukluk ve gençlik dönemlerinde bağlanma, ait olma ve kabul görme gibi duygular en temel gereksinimler arasındadır.

Akran gruplarının yapıları, etkileşim örüntüleri konusunda yeterli bilgilere sahip okul yönetimleri, bu grupların yaratıcı ve üretken amaçlara yönelmesini sağlayabilir. Akran gruplarının toplumsal ve evrensel değerlere dönük bir etkileşim yapısına sahip olmaları için eğitimcilerin grup dinamiği tekniklerinden yararlanmaları gerekir.

3. BÖLÜM: EĞİTİM ORTAMININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ EĞİTİM ORTAMININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

Eğitim ortamının fiziksel özellikleri, etkili sınıf yönetiminin sağlanmasında önemli bir unsurdur. Sınıfa fiziksel değişkenlerin (öğrenci sayısı, ısı, ışık, renk, temizlik, görünüm, görüntü) düzenlenmesi öğretmenin sorumluluğundadır.

EĞİTİM ORTAMININ ÖZELLİKLERİ

Sınıf kolektif bir var oluş alanıdır. Farklı sosyo-ekonomik sınıflardan gelen öğrencilerin paylaştığı sınıf ortamı çok boyutlu ve dinamik bir süreklilik içinde yaşanır.

Eğitim ortamının başlıca özellikleri, anımsalılık, süreklilik, eşzamanlılık, karşılıklık, karmaşıklık, açıklık olarak sıralanabilir. Sınıfta açık ve yüz yüze bir iletişim vardır. Öğretmen, bu canlı eğitim ortamını etkileyen fiziksel ve psikolojik dinamiklerin önemini bilmelidir. Fiziksel ortam, eğitim etkinlikleri için ayrılan mekânın özelliklerini belirtir. Sıra, masa, dolap, vb. araçlarla, boş alanlar, mekânın ısı, ışık ve renk düzeni gibi bir dizi etken, ortamın fiziksel değişkenlerini oluşturur. Yapılandırılmış ortam, sınıfta yer alan fiziksel özelliklerin amaca uygun düzenlenmesini tanımlamaktadır. Her durumda, eldeki olanaklar ölçüsünde düzenlenebilecek en uygun sınıf ortamının sağlanması amaçlanmalıdır. Çünkü fiziksel ortamın uygunluğu, etkili öğrenme-öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

FİZİKSEL ORTAMIN DEĞİŞKENLERİ

Öğrenci sayısı: sınıfta öğrenci sayısının genel olarak 30'un üstünde olması, istenmeyen bir durumdur. Kalabalık sınıflarda daha çok anlatım yöntemi kullanılırken, az öğrencilerin bulunduğu sınıflarda, bireysel öğretim yöntemlerine daha çok yer verilmektedir. Kalabalık sınıf ortamında öğrencinin dikkatinin kolay dağılabileceği unutulmamalı, dolayısıyla öğretimin öğrenci merkezli olmasına özen gösterilmelidir. Sınıftaki öğrenci sayısı ile başarı arasında ilişki olduğu yönde araştırmalar bulunmaktadır.

Yerleşim düzeni: yerleşim düzeni, eğitimin etkin ve akıcı bir işleyişe kavuşturulmasına dönük eylemleri içerir. Başarılı bir yerleşim düzeni, sınıf içi etkileşimi ve öğretimi olumlu yönde etkiler, kaynaklara ulaşmayı kolaylaştırır. Ayrıca sınıf ortamının rasyonel kullanımı ve sınıf içi trafiğin düzenlenmesinde de yerleşim biçimi önemli bir etkidir. Öğrencilerin sınıf yerleşim düzeni konusunda düşüncelerinin alınması yararlıdır. Yerleşim düzeni, ders araç-gereçleri ile öğrencilerin oturma düzeni olarak iki ayrı bölümden oluşur. Her iki düzenlemede de öğrencilerin birbirlerini ve öğretmenlerini rahatça görebilmelerine özen gösterilmelidir. Yerleşim düzeninde iki temel yaklaşım vardır. Bunlardan birincisi öğretmen merkezli, diğeri öğrenci merkezlidir.

Öğretmen merkezli yerleşim biçiminde, öğrenciler klasik düzende, birbirlerinin ensesini görecek şekilde otururlar. Ayrıca ders araç-gereçlerinin sınıf içi dağılımı daha çok öğretmene göre ayarlanmıştır.

Öğrenci merkezli yerleşim düzeni, ders ve konunun özelliklerine bağlı olarak, birey ya da grup esasına göre yapılabilir. Bireysel oturma düzeninde, öğrenciler masalarında tek kişi olarak ve birbirlerinin yüzlerini örecek şekilde otururlar. Grup şeklinde yerleşimde ise aynı konuda iş birliği içinde çalışması gereken öğrenciler bir araya getirilir.

Öğrencinin farklı grup etkinlikleri içinde daha sağlıklı bir biçimde bireyselleşeceği ve toplumsallaşacağı gerçeği göz önüne alınarak, duruma göre alternatif gruplar oluşturulmalıdır.

Isı-ışık, renk: Başarılı bir eğitim için, ortamın fiziksel özelliklerinin uygun olması gerekir.

Örneğin, sınıfın aşırı sıcak veya soğuk olması öğrencilerin derse yönelik konsantrasyonunu olumsuz yönde etkiler. İdeal sınıf ısısının 20 derece olduğu kabul edilmektedir. Işık da insan psikolojisi üzerinde etkili olan önemli bir fiziksel değişkendir. Sınıfta eğitim etkinliklerinin rahat bir ortam içinde gerçekleşmesi için ışık yeterli olmalıdır. Renk de insan psikolojisi üzerinde etkili bir unsurdur. Sınıfta iyi bir renk uyumunun sağlanması, göz estetiği ve zihinsel etkinlik açısından uyarıcı etkiler yaratabilir. Bu nedenle öğretmen, mekânların ve araçların özelliklerine göre uygun renkler seçmeye çaba göstermeli ve bu konuda mutlaka öğrencilerin görüşlerini almalıdır.

Gürültü: Gürültü, öğretmen-öğrenci etkileşimini olumsuz yönde etkileyen bir değişkendir. Gürültü sorununun çözülmesi için, öncelikle nedenlerin saptanması gerekir. Genellikle gürültülü, derse yönelik ilgisiz ve dikkat kaybı gibi nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla öğretmen, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini her durumda uyanık tutmayı bilmelidir. Gürültü; işitmeyi engelleyen, zihni yoran ve edimi düşüren bir etkidir. Dolayısıyla, öğretmen sınıfta gürültüyü yok etmedikçe huzurlu bir öğretim ortamının sağlanamayacağını bilincinde olmalıdır.

Temizlik: Temiz bir çevrede yaşama bilinci kazanan öğrenciler, sınıflarının temiz tutulması yönünde ortak çaba gösterirler. Bu nedenle öğretmen, sık sık temizliğin neden gerekli olduğunu anlatmalı, enfeksiyon hastalıklarına karşı öğrencilerini uyarmalıdır. Bu arada öğretmen, kişisel görüntüsüne özen göstermeli ve öğrencilerinin karşısına her zaman temiz çıkmalıdır.

Görünüm: Sınıfta yer alan nesnelerin uyumlu olması ve amaçlara uygun bir diziliş içinde sıralanma gerekir. Özenle seçilerek oluşturulmuş bir sınıf düzeni, öğrenciyi olumlu yönde etkileyerek, onun seçici bir kişilik kazanma bilinci geliştirmesine de katkıda bulunur.

4.BÖLÜM: ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Yöntem Kavramı

Yöntem; kısaca öğretim yaşantılarının desenlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesi aşamalarında bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur.

Yöntem Seçimini Etkileyen Değişkenler

Öğretmenin yöntem seçimini etkileyen birçok değişken vardır. Bunların en önemlileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretmenin yöntem bilgisi ve yöntem kullanmaya yatkınlığı
- Okulun araç, gereç, kaynak, donatım, fiziksel mekân vb. olanaklara sahip olma düzeyi
- Öğrencilerin konuya ilişkin giriş davranışlarının düzeyi
- Öğretim sonunda öğrencilere kazandırılmak istenen davranış değişikliklerinin niteliği
- Konunun özelliği
- Sınıftaki öğrenci sayısı
- Zaman ve maliyet

Anlatım Yöntemi: Anlatım, öğretim merkezli ve geleneksel bir yöntemdir. Dolayısıyla bu yöntemde öğretmen etkin, öğrenci edilgen konumdadır. Öğretmenin ağırlıklı olarak sözlü anlatım

ile öğrencilerini bilgilendirmeye çalıştığı bu yöntem, her derste kullanılabilir. Öğretmen, anlatım yöntemini diğer yöntemlerle bir arada kullanmaya özen göstermelidir. Ayrıca öğretmen, anlatımın kısa ve ilginç olmasına ve uygun araç-gereçlerle desteklenmesine çalışmalıdır.

Yararları

- Aynı anda çok sayıda kişi bilgilendirilir.
- Öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırılır.
- Kısa zamanda çok sayıda bilgi verilebilir.
- Uygulaması kolay ve ekonomiktir.

Sınırlılıkları

- Öğretmen-öğrenci etkileşimi zayıftır.
- Öğrencinin edilgen konumda olması, derse ilgiyi azaltır.
- Öğretimin değerlendirilmesinde, öğrenciden dönüt olma olanağı yoktur.

Soru-Cevap Yöntemi: Soru –cevap ağırlıklı olarak öğrencilere düşünme, konuşma ve derse katılma alışkanlıkları kazandırmak amacı ile kullanılacak bir yöntemdir. Yöntemin en önemli yanı konunun özelliğine uygun nitelikte soruların seçilmesidir. Doğru zaman ve yerde yöneltilen sorular, öğrencilerin düşünme, değerlendirme, yorumlama ve yaratma yeteneklerini geliştirir. Yöntemin uygulanmasında öğretmenin dikkat edeceği en önemli unsur, doğru cevapları anında pekiştirmek yanlışları düzeltmek ve öğrencilere ipuçları vererek öğrenme sürecini yönetmektir.

Yararları

- Öğrencilerin analitik ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin öğrenme güçlüklerini belirlemeyi kolaylaştırır.
- Öğrencilerin derse katılımını ve güdülenmelerini artırır.
- Öğrencilerin konuşarak iletişim kurma becerilerini ve sosyalleşme düzeylerini geliştirir.

Sınırlılıkları

- Sorular öğrencilerin anlayacağı şekilde yöneltilmezse, öğrencilerin öz güven ve güdülenme düzeyi düşer.
- Her durumda doğru ve geçerli sorular sormak güçtür.
- Doğru cevaplar pekiştirilmez ve öğretim başka tekniklerle desteklenmezse, öğrenme yeterince etkili ve kalıcı olmaz.

Gösteri Yöntemi: Gösteri, sınıfa bir işlemin nasıl yapılacağını uygulayarak anlatmak ve genel ilkelerini açıklamak için kullanılan bir yöntemdir. Gösterinin başarılı bir biçimde gerçekleşmesi için öğretmenin önceden gerekli planlamayı yapması gerekir. Ayrıca gösterinin yeri ve zamanı özenle planlanmalıdır. Gösteri öncesinde öğrencilerin konu ve yöntem hakkında bilgilendirilmesi derse katılımını olumlu yönde etkiler. Gösteri yöntemi bilgisayar, resim, slayt, film, basit çizimler ya da semboller gibi birçok araçla yapılabilir.

Yararları

- Başarılı bir gösteri iş ve işlem basamaklarını standardize ederek, öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Gösteri, özellikle beceri öğretiminde yararlıdır. Bu nedenle ağırlıklı olarak, spor, müzik, resim-ış gibi derslerde başarı ile uygulanabilir.
- Gösteri, öğrenciye görerek ve işiterek öğrenme olanağı sağlar.

Sınırlılıkları

- Başarılı bir gösteri, uzun bir hazırlık dönemi ve zaman gerektirir.
- Soru-cevap, tartışma, rol oynama gibi yöntemlerle desteklenmezse, yeterli ve kalıcı öğrenme gerçekleşmez.
- Öğretmenin etkin, öğrencinin edilgen konumda olması, sınıftan dönüt almayı güçleştirir.

Rol Oynama Yöntemi: Rol oynama, dramatizasyon ve rol yapma esasına dayalı bir yöntemdir. Örneğin bir iş görüşmesi ya da çevre kirliliği sorunu sınıf ortamında canlandırılabilir. Öğretmen, canlandırılacak konunun ve rollerin seçimi ile içeriğin belirlenmesinde öğrencilerin görüşlerinden yararlanmalıdır. Rol oynama, doğal ve biçimsel drama şeklinde iki şekilde uygulanabilir. Ancak özellikle küçük yaştaki öğrencilerin bir metne bağlı olmadan serbest konuşma alışkanlıklarını geliştirebilmeleri için, doğaldır ama tercih edilmelidir. Biçimsel drama ise katı rol örüntüleri içerdiğinden, daha çok yetişkin öğrenciler için uygundur.

Yararları

- Öğrencilerin yaratıcılığını geliştirir.
- Özellikle çekingen ve içedönük öğrencilerin sosyal gelişmeleri için yararlıdır.
- Öğrenciler, insan ilişkilerinde duyarlılık ve empati geliştirerek başarılı olurlar.
- Öğrencilerin, anlama, konuşma, dinleme ve paylaşma gibi zihinsel ve sosyal melekelerini geliştirir.
- Öğrenciler, öğrenme sürecini etkin bir biçimde katıldıkları için, öğrenme kalıcı olur.

Sınırlılıkları

- Kalabalık sınıflarda uygulanması güçtür.
- Uzun bir hazırlık dönemi ve zaman gerektirir.
- Amaçlar açık ve anlaşılır bir ifadeyle tanımlanmazsa, beklenen yararı sağlamaz.
- Rol dağıtımı, başarılı bir biçimde gerçekleşmez ve dersle ilgili, kurulmazsa, yöntem işe yaramaz hale gelir.

Tartışma Yöntemi: Tartışma, bir konu üzerinde öğrencilerin karşılıklı olarak düşüncelerini açıklayarak, soruna en uygun çözüm yolunu bulmaya çalıştıkları bir yöntemdir. Bu nedenle tartışma, öğrenci merkezli bir yöntemdir. Tartışma, konunun, öğrencilerin ve kurumsal koşulların özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleştirilebilir:

Münazara: Belli bir konuda, farklı görüşleri savunan iki grup oluşturulur. Münazarada tartışan iki grubun söz ustalığı, konuya egemen olma becerileri, hazır cevaplılıkları gibi yetenekleri değerlendirilir.

Vızıltı grupları: Vızıltı gruplarında öğrenciler, belli bir konuyu kendi aralarında tartışarak ulaştıkları sonucu sınıfa açıklarlar.

Beyin fırtınası: Öğrencilerin belli bir konuda özgürce düşünce ürettiği ve karar sürecini etkilemeye çalıştığı beyin fırtınasının ilk aşamasında tartışma yer alma. Tartışma, bütün görüşler seslendirildikten sonra, ortaya atılan yönlendirici sorular ekseninde yapılır. Düşünce üretiminin tümüyle doğaçlama olarak gerçekleştirmesi beyin fırtınasının en önemli özelliğidir.

Forum: Özel bir tartışma tekniği olan forumda, önceden bir konuda araştırma ve inceleme yapan küçük bir grup sınıfa bilgi verir. Daha sonra öğrenciler, sunuyu yapan arkadaşlarına sorular yöneltilir.

Seminer: Seminer tekniğinin en yaygın kullanımı, yazılı bir tez ya da çalışma üzerinde grup tartışmasının yapılması şeklindedir. Önce yazılı olarak öğrencilere dağıtır. Böylece konu hakkında önceden bilgilendirilen öğrenciler, seminer grubunun sözlü sunusundan sonra, sorular yönelterek katılırlar.

Yararları

- Öğretmen- öğrenciler arası etkileşimi artırır.
- Demokratik süreç ve ilkelerin deneyim yoluyla öğrenilmesini kolaylaştırır.
- İyi bir tartışma öğrencilere, karşıt düşüncelerin öğrenme olanağı verir ve farklı görüşleri hoşgörü ile karşılama anlayışı geliştirmelerine yardımcı olur.
- Öğrencilere belli bir sorunun birden çok çözüm yolu bulunabileceğini gösterir.
- Grup içinde söz söyleme, düşüncelerini seslendirme, tartışma gibi etkinlikler kanalıyla, öğrenci, dışa dönük uygar ve eleştirel bir tutum geliştirir.
- Grup aidiyetini ve dayanışmasını güçlendirir.

Sınırlılıkları

- Tartışmanın sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilmesi, sınıfın iyi disipline edilmesine bağlıdır.
- Tartışma, konunun başarılı bir biçimde sınırlandırılmaması halinde beklenen yararı sağlamaz.
- Tartışma ile ulaşılabilecek amaçlar ve izlenecek yöntem sınıfa yeterince anlatılmazsa, öğrencilerin derse etkin biçimde katılmaları güçleşir.
- Tartışma iyi yönetilmezse, farklı görüşler savunan öğrenciler arasında, rekabet ve yarışma gibi olumsuz duygular gelişebilir.
- Tartışmanın adil bir biçimde yöneltmesi için, öğrencilere eşit söz hakkı tanınması gerekir.
- Tartışma için uzun bir hazırlık dönemi gerekir.
- Tartışma yönteminin kalabalık sınıflarda uygulanması güçtür.
- Tartışma genel olarak bir ders saatinin belli bölümlerinde kullanılmalı ve diğer yöntemlerle (anlatım, soru-cevap, örnek kolay vb.) desteklenmelidir.

Problem Çözme Yöntemi

Problem çözme, öğrenme yaşantılarının amaçlarına ulaşmak için etkili ve yararlı olan davranışları çeşitli olasılıklar içinden arayıp bulma yöntemidir. Bu yöntem, güçlüğü hissetmek, problemi tanımak ve sınıflandırmak, güçlüğü problem şeklinde ifade etmek, gözlenebilir doğruları belirleyerek hipotez geliştirmek, uygulamak ve değerlendirmek şeklinde özetlenebilecek altı aşamalı bir süreci gerektirir.

Yöntemin başarılı bir biçimde uygulanması için, problem tanımlandıktan sonra öğrencilerin duygu ve düşüncelerinden yararlanılmalıdır.

Her problem durumunda, birden çok alternatif çözüm önerisinin geliştirilmesi yararlıdır. Problem çözüme temel amaç, sorunun nedenleri ve sonuçları konusunda oluşan görüş farklılıklarını anlayışla karşılayabilmektir.

Yararları

- Problem durumu, öğrencilerin düzeylerine uygun olarak seçilir.
- Öğrenciler duygu ve düşüncelerini seslendirerek problem çözme sürecinde, sorumluluk üstlendikleri için, özgüven duygusu geliştirirler.
- Problem çözme süreci, öğrencilerin sistemli ve bilimsel düşünme yeteneklerini geliştirir.

-Öğrenciler birbirlerinin düşüncelerinden yararlanarak, soruna farklı açılardan bakmayı öğrenirler.

-Bu yöntemle hem bilişsel hem de duyuşsal öğrenme gerçekleşir.

Sınırlılıkları

-Bazı durumlarda, problemin sınırlandırılması ve tanımlanması güçtür.

-Öğrenme sonuçlarının test edilmesi zaman alır.

-Öğretmenlerin problem çözme süreci ve sınıf yönteminde gerekli beceriyi gösteremediği durumlarda, beklene yarar sağlanamaz.

-Problemin tanımlanması ve çözüm önerilerinin geliştirmesinde bireysel algı ve referans algı kaynaklanma farklılığı, görüş ayrılıklarını arttırır.

-Bazı durumlarda neden ve sonuçların birbirinden ayrılması ve uygulanabilir çözüm önerilerinin geliştirilmesi güçtür.

-Problem çözme süreci, uzun bir hazırlık dönemi gerektir.

Örnek Olay Yöntemi

Örnek olay yöntemi, yaşamda karşılaşılabilecek bir problem durumunun sınıf ortamında canlandırılmasıdır. Özellikle sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan örnek olay yöntemi, bir sorunun farklı bakış açılarından tartışarak yeniden yapılandırması amacıyla uygulanmaktadır. Örnek olayda bir problem durumu bulunmalı ve bu konuda öğrencilere gerekli ön bilgiler verilmelidir. Ayrıca örnek olay için, yönlendirici tartışma soruları önceden belirlenmelidir.

Örnek olay yöntemi, farklı şekillerde uygulanabilir. Örneğin, olayın belli bir kesite değişik bakış açılarından birçok kez canlandırılarak, grup üyelerinin tepkileri alınabilir. Örnek olay yöntemi, daha çok, konunun bir bütün olarak ortaya konması şeklinde uygulanmaktadır.

Bu yaklaşıma göre, izlenmesi gereken aşamalar şöyledir:

-Birinci aşamada örnek olay kısaca özetlenir.

-İkinci aşamada, olayla ilgili veriler ve değişkenler sınıflandırılır.

-Üçüncü aşamada, karar için alternatif seçenekler geliştirilir.

-Dördüncü aşamada, grup üyelerinin görüş ve önerileri bütünleştirilir.

-Beşinci aşamada, grup onayı ile alınan kararın uygulanabilirliği ve doğuracağı sonuçlar değerlendirilir.

Yararları

-Öğrencilerin, olayların neden ve sonuçlarını anlama ve kavrama yeteneklerini geliştirir.

-Öğrencilerin, belli bir konunun irdelenmesinde arkadaşlarıyla ortak çaba göstermeleri, grup içi etkileşimi artırır.

-Örnek olay başarılı bir biçimde tanımlanır ve yönetilirse, öğrencilerin derse yönelik ilgi ve güdülerini geliştirir.

-Öğrenciler, sorunların neden ve sonuçları üzerinde bütüncül bir bakış açısı edinirler.

Sınırlılıkları

-Bazı durumlarda, öğrencilerin düzeylerine uygun örnek olay oluşturmak güçtür.

-Örnek olayın hazırlanması ve uygulanması uzun zaman alır.

-Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

-Öğretmen, örnek olayı oluşturmada ve tartışmayı yönetmede gerekli duyarlılığı ve beceriyi gösteremezse istenen amaca ulaşamaz.

-Problem çözme, tartışma ve eleştirel düşünme alışkanlıkları yeterince gelişmemiş sınıflarda uygulanamaz.

Çoğu kez bu yöntemlerin birlikte kullanılması önerilmektedir. Bu uygulamaya karma yöntem denilmektedir. Karma yöntem, farklı düzeylerdeki hedef davranışları kazandırmak için, birden çok yöntemin bir arada kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Buna göre karma yöntem, duygusal, bilişsel ve devinsel davranış düzeylerinin kazandırılmasında diğer yöntemlerde daha etkili ve kalıcı bir öğrenme sağladığı için geniş ölçüde kullanılmaktadır.

5. BÖLÜM: SINIFTA ÖĞRETİM ORTAMI

Eğitim Planları

Planlama, genel olarak geleceğe dönük kararlar alma etkinliğidir. Eğitimde planlama, önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak için eğitim yaşantıları oluşturma, öğretim yöntem ve tekniklerini saptama, uygulama ve değerlendirme ölçütleri geliştirme etkinliklerini kapsar.

Genel amaçlar ile ders programlarında yer alan özel amaçların bütünleştirilmesi, öğretmenin sorumluluğundadır. Okulun, sınıfın ve derslerin özel amaçlarının bakanlıkça belirlenmesini, esasen eğitimde birliği sağlamak ve öğretmene kılavuzluk etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Eğitim planları; yıllık, ünite ve ders planı olarak üç grupta toplanır. Yıllık plan, öğretim yılı başında eldeki olanaklar ölçüsünde, ulaşılması amaçlanan hedefleri tanımlamaya dönük bir etkinliktir. Ünite planları, yıllık planlara bağlı olarak geliştirilen, ancak yöntem araç ve amaçları konusunda daha ayrıntılı bilgiler içeren tasarımlardır. Günlük plan ise bir iş gününde yapılması amaçlı eğitim- öğretim etkinliklerini belirlemek amacıyla amaçlanır.

Başarılı bir planlama etkinliği genel olarak, aşağıdaki özellikleri taşır:

- Esnek ve işlevsel olmalıdır.
- Eğitim-öğretim çalışmalarında bütünlük ve süreklilik sağlamalıdır.
- Çeşitli öğretim, yöntem ve tekniklerinin kullanılmasına olanak sağlamalıdır.
- Öğrencinin ilgi, yetenek ve beklentilerine dönük olmalıdır.
- Öğrenci için yaşamsal önem taşıyan bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırmayı öncelik vermelidir.
- Öğrenmede bireysel farklılıklarda kaynaklanan sorunların çözümü için uygun bir kapsam ve esnekliğe sahip olmalıdır.
- Amaç-araç içerik bütünlüğüne sahip olmalıdır.
- Öğretmenin karşılıklı etkileşim süreci olduğu bilinci ile öğrencinin katkı ve değerlendirmesine açık tutulmalıdır.
- Geliştirme, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde katılımcılığa yer verilmelidir.
- Beklenmedik durumların neden olabileceği zaman kayıplarına karşı alternatif çözümler içermelidir.
- Öğrenmede transfer ilişkilendirme ve geri bildirim süreçlerinin niteliğine uygun amaç, içerik ve yöntem bütünlüğüne sahip olmalıdır.

Eğitim Programları: Program terimi, eğitim etkinliklerinin amaç-içerik ve yöntem bağlamında bütünleştirilmesini tanımlamaktadır. Programlama, belli amaçlara göre bir seçme, ayıklama,

sınıflama, uygulama ve değerlendirme işlemidir. Başarılı bir programlama işleminde yanıtlanması gereken sorular şöyle sıralanabilir:

- Ne öğretilecek (İçerik)
- Nasıl öğretilecek (Ortamlar, Yöntemler, Teknikler)
- Niçin öğretilecek (Amaç)
- Hangi zaman diliminde öğretilecek (Süre)
- Hangi konunun ne ölçüde öğrenildiği nasıl anlaşılacak (Değerlendirme)

Program içeriklerinin belirlenmesinde ise öğrencilerin beklenti ve gereksinimleri ile öğrenilecek konuların toplumsal ve ekonomik yaşam yönünden önemlilik düzeyi, temel ölçütlerdir. Çünkü öğrencilerin gelişim özelliklerine, hazır bulunuşluk düzeylerine ve toplumsal yaşamın gereklerine dönük olmayan bir program yapısı ile istendik davranışların kazandırılması mümkün değildir.

Eğitimin yaşama dönüklük ilkesi de okulun içinde yer aldığı yakın çevre sorunlarına duyarlı olmasını gerektirmektedir.

Öğretim-öğrenme süresi çok yönlü bir süreçtir. Bu sürecin yönetiminde öğretmen sorumludur. Öğretmen başarılı bir eğitimin gerçekleşmesi için, öğretimi etkileyen değişkenliği bilmelidir. Bu değişkenler şöyle sıralanabilir:

- Sınıf, kültürel gelişme ve eğitim merkezidir.
- Sınıf, toplumsal yaşamın canlı bir kesitidir.
- Okul öğrencilerin temel gereksinimlerine yanıt vermesi gereken bir kurumdur.
- Öğrenci, bir bütün olarak gelişir. Büyüme ve gelişme süreklidir. Ancak her öğrenci diğerlerinden farklı özelliklere sahiptir.
- Öğrenme, karşılıklı bir etkileşim ve iletişim örüntüsüdür.
- Her yaşantı, her öğrenci için ayrı bir anlam taşıyabilir.
- Öğrenmede güdülenme, önemli bir etkendir.
- Öğretimde yakından uzağa, basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir.
- Öğrenmede, öğrencinin sürece katılımı önemli bir etkendir. Bu nedenle, yaprak, yaşayarak öğrenme anlayışı benimsenmelidir.
- Öğrencilerin davranışın kalıcılığı, yeterli oranda pekiştireç kullanılarak sağlanabilir.
- Öğrenme, sembol kullanma, soyutlama, genelleme, nesnelere algılama, yorumlama, çözümleme, bütünleştirme gibi boyutlardan oluşturmaktadır. Kısaca öğrenme, bir problem çözme bilinci ve yeterliği kazanma sürecidir.

Sınıfta Öğretimin Yönetimi: Sınıfta öğretimin yönetimi, eğitim ortamı ve öğrenim yaşantılarının amaçlar doğrultusunda bütünleştirilmesinin tanımlanmasıdır.

Öğretim Stratejileri: Öğretme, kısaca sınıfta öğretmen tarafından gerçekleştirilen eğitsel etkinliklerin tümünü ifade eden bir kavramdır. Başarılı bir öğretim sürecinde, öğrencini etkin olması gerekir. Öğretim sürecinde, geleneksel ve modern olarak sınırlandırabilecek bu yaklaşımlar, temelde dayandıkları öğretim stilleri açısından farklıdırlar. Buna göre geleneksel yaklaşım daha çok yarışmacı, modern yaklaşım ise işbirlikli öğrenim anlayışını benimser. Yarışmacı öğrenme, öğrenciler arasında çatışma ve gerginliklere, bölünmelere neden olurken, işbirlikli öğrenme, grup içi ilişkileri ve sınıf iklimini olumlu yönde etkiler.

Öğretim Stratejilerinde Geleneksel ve Modern Yaklaşım

Geleneksel öğretim stratejileri, daha çok birçok başarılı öğrenci ve sonuç üzerinde yoğunlaşmaktadır. Geleneksel ve modern öğretim stratejilerinin temel nitelikleri Bostingl (1992) tarafından eğitim ortamının değişkenleri bağlamında, aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

Geleneksel Öğretim Stratejisi

- Başarıyı temel almaktadır.
- Başarı, yapay olarak sadece birkaç kişi için sınıflandırılmış, eğitim personelinin sürece katılımı yadsınmıştır.
- Dersler, tek yönlü ve dikey iletişimle verilen ve birbirlerini izleyen basamaklar halindedir.
- Öğrenme, ürüne yönelik ve sonuçlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Sınav, sıralama ve temel değerlendirme işlemidir.
- Hedeflere ulaşmak, okul yaşamının vazgeçilmesidir.
- Sonuca ulaşıldığı sürece, sistem ve süreçler değiştirilemez.
- Çalışanın işten zevk alması gerekmez. İş, iş olduğu için önemlidir ve yapılması zorunludur.
- Okul, öğretimin öğrencilere verildiği bir kurumdur. Öğrenciler alır(edilgen), öğretmenler verir(etken).
- Zaman, mekân ve program açısından öğretmenler birbirinden yalıtılmış durumdadır. Yönetim, öğretmenlerin doğal karşıtıdır. Taylorist fabrika modeli; kontrol ve emir birliği sağlayarak uyumlu yönetmek için otorite, hiyerarşi ve korku bir güç arası şeklinde kullanılmaktadır.
- Tek disiplinli öğretim yapılır.
- Nihai amaç; öğrenciler okulun ürünüdür. Öğrencinin okuldan gurur duyması gerekmez. Eğitim zorunludur.

Modern Öğretim Stratejisi

- İşbirliği ve dayanışmayı temel almaktadır.
 - Sınırsız, sürekli gelişme ve başarı temel almaktadır.
 - Sınırsız, sürekli gelişme ve başarı okul yaşamının amacıdır. Başarı tüm çalışanların ve öğrencilerin kolektif ürünüdür.
 - Öğrenme, sürekli olarak gelişen ve özgün koşullar içinde yeniden yapılanan bir örüntüdür.
 - Öğrenme, sürece yöneliktir. Amaçlar vurgulanmalı, ancak amaçlar kadar süreç önemlidir. Yaşam, bir yolculuktur. Yaşamın anlamlı olması için, bireyin öğrenme sürecine sevgi ile katılımı ve haz duyması gerekir.
 - Öğretmenler, öğrencileri ile aynı amaçları paylaşır ve onlarla işbirliği yaparlar.
 - Öğretmen, öğrenci, yönetim, eğitim uzmanları bir ekip halinde çalışırlar. Öğrenme sürecinde, katılım ve dayanışma egemendir.
 - Çoklu ve disiplinliler arası öğretim yapılıdır. Gerçeklere ve doğrulara öğrencilerle birlikte sorgulayarak ulaşılabilir.
 - Nihai amaç; kendi yaşamlarının ürünü olan öğrenciler sürekli olarak gelişmektedir. Okul, öğrencilerine yardımcı olmalı, bu amaçla öğretim yaşantılarını düzenlemelidir.
- Başarılı bir öğretmen, geleneksel öğretim stratejisinin egemen olduğu okulda da kendi sınıfını özerk ve özgün bir bütünlüğe kavuşturabilir. Böyle bir yaklaşımın ortaya çıkması için, öğretmenin meslektaşları ve öğrencileri ile işbirliği ve dayanışma içinde çalışması gerekir. Sınıfın

yapısına ve koşullarına uygun bir öğretim stratejisi geliştirmek için, öncelikle hedef davranışlar belirlenmelidir.

Hedef Davranışların Belirlenmesi

Belli bir disiplinde program geliştirirken; eğitimin genel amaçları, toplumun gereksinimleri, program alanının kendine özgü nitelikleri, öğrencilerin gelişim düzeyleri ve beklentileri incelenir. Eğitim amaçlarının belirlenmesinde, tutarlılık ve bütünlük sağlanması, geçerli ve güvenilir hedef davranışların saptanması için gereklidir.

Hedefler, gözlenebilir öğrenci davranışları olarak tanımlandıktan sonra, bu hedeflere ulaşmak için öğretim durumlarının ve program içeriklerinin belirlenmesi gerekir.

Öğretim Yaşantılarının Oluşturulması

Öğretim yaşantılarının oluşturulması; hedef davranışlara ulaşmak için program içerikleri ile bu içeriği kazandıracak yöntem, teknik ve araçların belirlenmesini kapsamaktadır. İdeal bir öğretim yaşantısı, gerçek gereksinimlere dönük olmalı ve birden çok hedefe yönelmelidir.

Öğretmen, öğretim yaşantılarının öğrenci açısından anlamlı olması için gerekli duyarlılığı göstermelidir.

Öğretim yaşantılarının oluşturulmasında, geçmiş konularla ilgili kurulmalı ve öğrenilenlerin yeni durumlara transferi için uygun fırsatlar sağlanmalıdır.

Başarılı bir öğretim yaşantısı, yeterince esnek olmalı, ders doğal akışı içinde, öğretmen ve öğrenci katkılarına açık tutulmalıdır.

Öğretim yaşantıları oluştururken, konunun niteliği ve amacına uygun kaynakların ve araçların sağlanması gerekir.

Bugün eğitim ortamlarında, görsel, işitsel araçların kullanımı oldukça yaygındır. Öğretmen okulum sahip olduğu olanaklar ölçüsünde, söz konusu kaynaklardan yararlanmak için çaba göstermelidir.

Güdüleme

Güdüleme, öğretme-öğrenme sürecine, öğretmen ve öğrencinin gönül güçleri ile katılımını tanımlamaktadır. Öğrencinin derse güdülenmesi için, öğretmenin kişisel olarak eğitim etkinliklerine istek ve coşku ile katılması gerekir.

Başarılı güdüleme, öğrencinin il, beklenti ve gereksinimlerine dönük yatay ve insancıl bir iletişim örüntüsünün sonucudur. Öğretmen, öğrencilerini yakından tanımalı ve eğitim amaçları ile sınıfın beklentilerini uyumlaştırmalıdır. Güdüleme, bireyin içsel varoluşuna ve bu varoluş gerçekliğinin birey tarafından algılanma biçimine bağlıdır. Öğretmen, öğrencilerin bu özgün varoluş biçimlerine duyarlılık göstermelidir. Güdüleme, süreklilik ve bütünlük gösteren bir etkinlikler dizgisi içinde tasarlanmalıdır.

Öğrencinin okulu benimsenmesinde, zorluklara karşı direnç göstermesinde ve başarılı bir kişilik örüntüsü geliştirmesinde güdülenmenin önemli bir yeri vardır. Öğretmenin, öğrencinin gereksinim, dilek ve yetenek düzeylerine göre öğretim yaşantıları örgütlemesi kadar derse katılım girişimlerini desteklemesi gereklidir. Bu amaçla öğretmen, aşağıda sıralanan ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

-Öğretim yaşantıları, öğrencilerin gereksinimine uygun ve anlamlı olmalıdır.

-Öğrenciler, öğretim yaşantılarında haz duyarak öğrenebilmelidir.

-Öğretmen, öğretim yaşantısının özelliklerine göre farklı yöntem ve tekniklerle ders işlemeli, aynı ders içinde birden çok yöntem ve tekniği bir arada kullanmaya özen göstermelidir.

-Öğrencinin başarısız olmasına izin verilmemeli, her öğrencinin kapasitesi ölçüsünde başarılı olabileceği bilinciyle, öğrenme hedefleri gerçeği bir biçimde belirlenmelidir.

-Her öğrenciyi gereksinimler sıra dizinine göre, bireysel olarak güdüleyebilmek için uygun yöntemler geliştirmelidir.

- Başarılı bir öğrenme, kaygı, heyecan ve başarısızlık endişesi gibi duyguların yok edilmesine bağlıdır.

-Öğrencilerine yakından izleyerek, onların kişisel sorunlarına kayıtsız kalmadığına göstermelidir.

-Öğretmen, sınıf içi düzenin ve çevresel koşulların, güdülemede önemli etkenler olduğunu bilmelidir.

-Öğretmen, dersin her aşamasında, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini toplamak için, sınıfta iletişim kanallarını açık tutmalıdır.

Öğretmen, ödül ve caza kullanımında, gerçekçi ve tutarlı bir yol izlemelidir.

-Her öğretim etkinliğinin pratik yaşam açısından doğruları ve yararları gösterilerek, öğrenme, hayat ile ilişkilendirmelidir. Böylece öğrenci, gereksinimlerinin karşılandığını fark ederek, karşılandığını fark ederek, yeni durumlara daha büyük merak ve coşku ile katılabilir.

Öğretim Yaşantısının Uygulanması

Öğretim yaşantısı, genel olarak, hazırlık, sunu, uygulama ve değerlendirme şeklinde sınıflandırılan dört aşamalı bir süreç içinde uygulamaktadır.

Hazırlık: Bu aşamada öğrencilere öncelikle neleri niçin öğrenecekleri açıklanmalı ve gerekli gereçler sağlanarak, sınıf derse uygun hale getirilmelidir.

Sunu: Bu aşamada öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine göre sınırlandırılan konunun takdimi yer alır. Konu, belirli bir düzen ve sistem bütünlüğü içinde sunulmalıdır.

Uygulama: Uygulama aşamasında öğretim yöntem ve amaçları konusunda sınıfta sağlanan görüş birliğinden hareketle ders işlenir. Bu aşamada, öğretimin bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir seyir izlemesine özen gösterilmelidir. Uygula evresinde, en önemli etkinlik, öğrencilerin çözümleme ve bütünleştirme yeteneklerinin geliştirilmesidir.

Öğrencinin, yaratıcı ve üretken bir öğrenme süreci içinde bulunması için, öğretmen eğitim ortamının psikolojik ve çevresel değişkenlerini kontrol etmelidir.

Değerlendirme: değerlendirme, öğretim amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığını belirlemeye dönük eylemleri içerir. Sağlıklı bir değerlendirme etkinliği, öğrencinin giriş davranışları ile sonuç davranışları arasındaki değişimin niteliği ve yönünü yansıtmalıdır.

Buna göre değerlendirme, yeni öğretim yaşantılarının planlanması ve hedef davranışların belirlenmesinde öğretmene yol gösterecek nitelikte olmalıdır.

Öğrenme Sürecinde Dönüt Alma, Düzeltme ve Pekiştirme

Etkin ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğrenciden dönüt alması gerekir. Dönüt alma, öğrencilerin neleri, ne ölçüde, nasıl öğretmekte olduğunu anlamaya yönelik sistemli ve sürekli bir çaba olarak algılanmalıdır. Öğretmen, öncelikle daha yaygın bir biçimde eksik ya da yanlış

öğrenilen bilgilerin düzeltilmesine çalışmalıdır. Ancak öğrencilerin bireysel farklılıkları nedeniyle, öğrenme güçlerinin nitelik ve kapsamlarının da farklı olacağı unutulmamalıdır.

Dönüt alma, ders amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığı bilgisinin yanı sıra, ilerdeki derslerde karşılaşılabilecek olası öğrenme güçlüklerini aydınlatması açısından da yararlıdır.

Dönüt alma, işleminde önemli bir başka değişken, öğrenciye kazandırılması amaçlanan hedef davranışın niteliği ve düzeyi ile ilgilidir.

Pekiştirme, dönütün amacına uygun şekilde düzeltilmesi ve öğrenmenin kalıcı hale getirilmesi için gereklidir. Bu bağlamda pekiştirme, hedef davranışların öğrenilmesini artıran uyarıcıların kullanılmasıdır.

Olumlu ya da olumsuz pekiştirecek, davranışın ortaya çıktığı anda uygulanmalı, ancak istenmeyen davranışların engellenmesi amacıyla öğrencinin onuru ile bağdaşmayan azarlama, dayak gibi cezalara asla başvurulmamalıdır. Öğretmen, hangi durumlarda ne tür pekiştireler kullanılacağını bilmelidir.

Sınıfta hangi davranışların nasıl pekiştirildiği konusunda oluşan ortak anlayış, öğrencileri belirsizlikten kurtarır ve davranışlarını kontrol etme bilinci geliştirmelerine katkıda bulunur. Pekiştirici kullanmada, zaman değişkeni açısından genel kabul gören sınıflama şöyledir:

-Aralıklı Pekiştirme

-Sabit Aralıklı Pekiştirme

-Değişken Aralıklı Pekiştirme

-Sabit Oranlı Pekiştirme

Aralıklı pekiştirmede pekiştirme, davranışın zaman ve oran değişkenlerine göre iki ayrı şekilde kullanılır. Sabit aralıklı pekiştirmede; pekiştireç önceden belirlenmiş bir zaman kesitinde, örneğin dersin belli bir bölümünde veya sınav sonunda kullanılır. Değişken aralıklı ise pekiştirme, değişik zaman kesitlerinde yapılır. Sabit oranlıda, belli sayı ve orandaki davranıştan sonra, değişken aralıklı ise değişik sayı ve orandaki davranıştan sonra pekiştireç kullanılır.

Pekiştireç kullanmada öğretmenin özel bir duyarlılık göstermesi gerekir. Bu amaçla öğretmenin aşağıda listelenen genel ilkelere uygun davranması önerilir:

1.Pekiştirme, öğrencinin başarı güdüsünü artırma, kendini geliştirme ve sosyal kabul görme düzeyini yükselterek olumlu bir benlik tasarımı kazanması uygulanır.

2.Pekiştireç, hedef davranışlarla ilgili ve tutarlı olmalıdır.

3.Pekiştireç, öğrenmeyi öğrenci anlamlı ve değerli kılmalı, ayrıca özgüven duygusu geliştirmesine katkı sağlamalıdır.

4.pekiştireç, sınıftaki ortak yaşamın kurallarını vurgulamaya dönük olmalı; ancak öğrencilerin bireysel varoluşlarının özgün doğasına aykırı olmamalıdır.

5.pekiştireç, bütün öğrenciler için ulaşılabilir olmalı ve yansız bir biçimde kullanılmalıdır.

7.pekiştireç, öğretmen tarafından durumsal koşullarına göre, sınıfın ve öğrencilerin psikolojik yapısına uygun biçimde verilmelidir.

6. BÖLÜM: ÖĞRETİMİN PLANLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Grupla Öğrenme Nedir? Neden Önemlidir?

Sınıftaki öğretim yaşantıları, hem toplumsal, hem de bireysel beklenti ve gereksinimlerin dengelenerek karşılanması için örgütlenmiştir. Bunun için, sınıfın ortak amaçlara sahip olması ve

bu amaçların gerçekleştirilmesi sürecinde, grup üyelerinin katılım ve sorumluluk düzeylerinin eşit olması gerekmektedir.

Öğretme-öğrenme sürecinde öğretmenin görevi, öğrenme amaçlarını, öğretim yaşantılarının içeriklerini, uygulama ve değerlendirme biçimlerini öğrenciler ile birlikte planlamak ve yürütmektir. Buna göre öğretmen, öğrenimin gerçekleştirilmesi sürecinin profesyonel bir gözlemci, kılavuzlayıcısı ve kolaylaştırıcısıdır.

Birbirlerinden ve birlikte öğrenen gruplardan bir sınıf oluşturmak için, öğretmen, öncelikle öğrencilerini çok iyi tanımalıdır. Aksi takdirde öğrencilerin özelliklerine göre gruplandırılmış takımlar kurmak sadece kargaşa ve zaman kaybına yol açar.

Gruplama Teknikleri

Takım oluşturmada başvurulabilecek iki temel teknik vardır. Bunlardan birincisi benzer (homojen), ikincisi farklı (heterojen) gruplamadır. Homojen gruplama, daha çok belli bir kavram ya da beceriyi öğretmek, heterojen gruplama ise öğrenciler arasında sosyal etkileşimi artırmak amacıyla kullanılmaktadır.

Grupla öğrenme, hem kolektif hem de bireysel öğrenme amacıyla etkin biçimde kullanılacak bir araçtır. Öğretmen, tüm öğrencilerini yakından gözlemeli ve öğrenme güçlüğü içinde bulunanlara zaman yitirmeden alternatif çözümler sunmalıdır.

Grupları Oluştururken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Öğretmenler, grupları oluştururken bir dizi sosyal, psikolojik, çevresel, durumsal değişkeni göz önünde bulundurmak zorundadır. Lasley'e (1994) göre, grup etkinliklerinde vazgeçilmez önkoşul, tüm takım üyelerinin amaç ve prosedürlerden haberdar edilmesidir.

Her durumda grup merkezli öğretimin, öğrenci niteliklerini doğru değerlendirmeye bağlı bir etkinlik olduğu açıktır. Bu nedenle öğretmen, sınıfın öğrenci profilini çıkarmalıdır. Başarılı grup çalışmaları derin bir mesleki duyarlılığın ve profesyonel bir planlama bilincinin ürünüdür.

Grup Etkinliklerinin Planlamasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Öğretmen, başarılı bir grup çalışmasını planlamak için, öğrenci ve öğrenme ortamına ilişkin bir dizi ayrıntılı bilgiye gereksinim duyar. Bu bilgilerin toplanması kadar önemli olan bir başka etken, öğretim yaşantılarının gerçekçi amaçlara göre planlanması ve örgütlenmesidir. Bu amaçla öğretmen, gerektiğinde meslek taşlarından okul yönetiminden ve rehberlik servisi uzmanlarından yardım isteyebilir. Ayrıca bilgisayar teknolojisinin olanaklarından yararlanabilir.

Grup Çalışmalarında Disiplin Sorunlarının Yönetimi

Bireyler grupları, gruplarda bireyleri etkiler. Eęer öğrenciler ortak bir amaçtan yoksunsalar, birbirlerine ilgi göstermezler. Bu durumun doğal sonucu çatışma, sürtüşme ve rekabettir. Bu nedenle öğretmenin öncelikli görevi, sınıfta içtenlikli ve etkili bir öğrenme iklimi sağlayarak topluluk ruhunu geliştirmektir. Bu ilişki örüntüsü, karşılıklı bağımlılık ve sorumluluk duygularının ekseninde yürütülmelidir.

Gruplamada Karşılaşılabilecek Nicelik Ve Nitelik Sorunları

Gruplamada karşılaşılabilecek en önemli sorunlardan biri nicelik ile ilgilidir. Gerçekte herhangi bir durumda ideal bir grup sayısı yoktur. Bu durum daha çok sınıfın yapısı, öğrenci mevcudu ve nitelikleri, öğrenme yöntemleri ve amaçlar gibi değişkenlere bağlıdır. Fakat genel olarak

büyük gruplar (8 ve daha çok) oluşturmak, pratikte bir anlam taşımaz. Nitelikle ilgili boyut ise öğretmenin ders süresi içinde göstereceği fiziksel hareketlilik ve psikolojik duyarlılıkla ilgilidir.

Grup Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Değerlendirme amaçları kısaca şöyle sıralanabilir:

- öğrencilerin her birinin bilişsel yeterlikleri duyuşsal özellikleri ve devinsel becerileri nedir?
- öğrenciler, planlanan öğretim yaşantıları ile hangi bilgileri, nasıl öğrenmektedirler.
- öğretme-öğrenme sürecinde gereksinilen materyal ve ekipmanlar nelerdir ve bunlardan nasıl yararlanılmaktadır?
- öğretim kalitesini sürekli geliştirmek için, hangi yardımcı yöntem ve tekniklere gereksinim duyulmaktadır?

Değerlendirme Amacıyla Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecini işlevsel bir hale getirmek için öğretmen aşağıdaki sorulara yanıt arayabilir.

1. Kim değerlendirecek?
2. Ne değerlendirilecek?
3. Kim değerlendirilecek?
4. Nasıl değerlendirilecek?
5. Ne öğrenilecek?
6. Ne zaman değerlendirilecek?

Değerlendirmede Kullanılacak Teknikler

En yaygın şekilde kullanılan başlıca teknikler, kontrol listeleri, anektodal kayıtlar, görüşmeler, sosyometrik kayıtlar, günlük ve öğrenci kütükleridir.

Kontrol Listeleri: Birçok beceri, bilgi ve kavramın öğrenilme düzeyi kontrol listeleri kullanılarak değerlendirilebilir. Kontrol listeleri öğrencinin kendisini, grubu ya da öğretmeni değerlendirmesi gibi farklı amaçlarla kullanılabilir.

Kontrol Listelerinin Geliştirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Kontrol listelerini etkili bir biçimde kullanmak için izlenecek işlemler şöyle sıralanabilir:

1. Öncelikle neyi neden ve nasıl değerlendireceğinize karar verin.
2. Öğrencilerinize kontrol listesinin amacını ve nasıl yanıtlayacaklarını uygun bir dille açıklayın.
3. Amacınıza uygun bir kodlama listesi geliştirin.
4. Kendi zaman ve enerjinizi kullanmada gerçekçi olun.
5. Kontrol listesi kullanmanın asıl amacı öğrenciye içe bakış yoluyla, kendini ve grubunu tanıma olanağı sunmaktır. Bu olanaklar ölçüsünde açık uçlu sorulara yer vererek öğrencilerinizin düşünce ve önerilerinden yararlanın.
6. Yeni kontrol listeleri geliştirmeden önce, bu konuda daha önce kullandığınız listeleri tekrar değerlendirin.
7. Kontrol listelerini sürekli geliştirerek yetkinleştirmek için, anektodal kayıtlar, günlük ve öğrenci kütükleri vb. değerlendirme teknikleriyle toplanan verilerden yararlanın.

Anektodal Kayıtlar

Anektodal kayıtlar, istenmeyen bir davranış oluştuğunda veya analitik olarak çözümlenmesi gereken bir gelişme gözlemlendiğinde kullanılacak bir tekniktir. Gelişim psikolojisinde spesi-

men kaydı olarak adlandırılır bu teknik, olayları oluş sırasına göre yorumsuz yazma anlayışına dayanır. Bu anlamda anektodal kayıtlar, “Ne oldu” sorusu üzerinde odaklanan bir tür gözlem formudur.

Günlük ya da Öğrenci Kütükleri

Öğrencilerin kendi davranışlarını ve başarı erişmelerini değerlendirmelerine katkıda bulunmak amacıyla kullanılır. Bu tekniklerle hem bireysel hem de grup davranışlarının düzenli olarak dökümü tutulabilir. Bu tekniklerin kullanımında temel amaç, öğrencinin içebakış yöntemiyle kendisini tanıması ve geliştirmesidir.

Testler

Bireysel ve grupsal performansı değerlendirmek için en yaygın olarak kullanılan tekniklerden biri de testtir. Testler genel olarak informal ve formal olarak ikiye ayrılır. İnformal testler, öğretmenin kişisel gözlem ve izlenimlerini raporlaştırdığı her tür kaydı kapsamaktadır. Bu tür testler, formal testler için gerekli bilgileri sağlamanın ötesinde, öğretmenin öğrencileri tanıması için de yararlıdır.

Formal testler geçmişte daha çok yüzeysel bilgiler ve olaylar çerçevesinde belleği test etmek amacıyla kullanılmıştır.

Sosyometrik Testler

Sosyometrik testler, öğretmenin öğrencilerini tanıması için son derece yararlı araçlardır. Sınıf içinde veya dışında öğrencilerin ilişki yapıları öğrenmek, öğretmenin sınıf yönetimi becerisini geliştirir.

Sosyometrik testlerin sonuçları, sosyogram denen çizgilerle gösterilebilir. Bu çizgilerde farklı boyutları simgelemek için değişik renklerde mürekkep ya da çizgi tipleri kullanılabilir gibi, bu amaçla şemalarda çizilebilir.

Sosyometrik testlerin sonuçları histogram ve frekans poligonu denen tekniklerle de gösterilebilir. Bu tekniklerden histogramda bar grafikleri, frekans poligonunda ise kırık çizgiler kullanılır. Öğrencilerin bir hafta boyunca okudukları kitapların sayısı, derse devamları veya ödevlerini yapma düzeylerini belirlemek için de frekans poligonu ya da histogram kullanılabilir.

Öğretmen, öncelikle sınıfın sosyo- psikolojik özelliklerini tanımlayan bir envantere sahip olmalıdır.

Her sınıf bir sosyal grup olarak kendine özgü bir dizi psikolojik karakteristiğe (güç yapısı, ilişkiler, amaçlar, prosedürler, alışkanlıklar vb.) sahiptir. Grup dinamiği olarak tanımlanan bu özellikler, sınıfta işbirliğine ve paylaşmaya dayalı bir öğrenme iklimi oluşturmak amacıyla kullanılmalıdır.

7. BÖLÜM: ZAMAN YÖNETİMİ

Zaman yönetiminin başlıca değişkenleri

Öğretmenin mesleki tutumu, davranışları ve ortamsal değişkenler olarak üç grupta toplanabilir. Söz konusu etmenler, aslında bir bütünün farklı biçimlerde ortaya çıkan yansımalarıdır.

Öğrenciler, geniş ölçüde öğretmenlerinin mesleklerini algılama ve yorumlama biçimlerinden etkilenerek davranışlarına yön verirler. Söz konusu yaklaşımlar;

Öğrencinin derse katılma ve yoğunlaşma davranışını etkileyen faktörler:

Zamanın etkin kullanımı bağımlın değişken olarak algılandığında, öğretmenin öğretim anlayışı, öğrencinin akademik benlik algısı, çevresel uyaranlar, okulda izlenen yönetim politikaları ve prosedürler gibi bir dizi bağımsız değişken sıralanabilir. Bu konudaki alanyazın incelendiğinde, ilk çalışmaların 1950'lerde Kounin tarafından gerçekleştirildiği ve süreç içinde birçok eğitimcinin konuya ilgi duyduğu anlaşılmaktadır.

Kounin 'in Yaklaşımı

Kounin'e göre (1970) zamanın etkin kullanılması, önemli ölçüde öğretmenin göstereceği içindelik terimi, öğretmenin sınıfta olup bitinden haberdar olması anlamındadır. Böyle bir duyarlık ve algılama yeteneğine sahip olan öğretmenler, dersi olumsuz yönde etkileyen faktörleri önceden sezerek bunlara karşı gerekli önlemleri hızla alırlar.

Kounin sınıfın bir bütün olarak veya gruplar düzeyinde belli konular üzerinde yoğunlaşmasını, grup odaklı öğrenim olarak tanımlamaktadır. Kounin'e göre öğretmenin mesleki nitelikleri ve becerisi, zamanın etkin ve verimli kullanımında belirleyici bir faktördür.

Jones'un Yaklaşımı

Jones'e göre (1985) okullarda öğretim zamanının önemli bir bölümü, eğitimle ilgili olmayan etkinlikler için harcanmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin, zamanı etkin kullanma konusunda özel olarak eğitilmeleri gerekir. Bu tür programlarda öğretmenlere özellikle, öğrencinin derse yoğunlaşmasını güçleştiren etmenler ve bunlara karşı alınabilecek önlemler kavratılmalıdır.

Bu tür sorunların çözümüne katkı sağlamak için, yüzlerce sınıf içi yaşantıyı gözlemleyen Jones'a göre (1985), vücut dilini etkin biçimde kullanmak, öğrenciye fiziksel yakınlık, adil ve akılcı bir ödül sistemine sahip olmak ve yardıma gereksinim duyan bir öğrencinin sorununa duyarlılık göstermek, en etkili öğretmen tutumlarıdır.

Dreikurs 'un Yaklaşımı

Rudolf Dreikurs, öğrenim zamanını verimli kullanmanın geniş ölçüde sınıfta egemen öğrenim ortamının niteliği ile ilgili olduğu görüşündedir. İnsanın temel özelliklerinden olan bireysel önemsenme, sosyal kabul görme, güç arayışı gibi gereksinimler sınıf yaşamına da yansır. Bu amaçla öğretmen, sınıf içi yaşamın olabildiğine demokratikleştirilmesini sağlayan bir yönetsel yaklaşım benimsemelidir.

Dreikurs'a göre derse yönelik olumlu tutumu ile kabul görmeyen bir öğrenci, bu gereksiniminin baskısıyla, olumsuz davranışlar bile gösterebilir. Bu durumu "ilgi çekme mekanizması" olarak tanımlayan Dreikurs, öğretmenlere olumsuz davranış gösteren bir öğrenciyi gördüklerinde, onunla daha yakından ilgilenmelerini önermektedir.

Ginott'un Yaklaşımı

Ginott'a göre, işbirliği ve etkili iletişim becerisi göstermede kilit kavram, benlik ile ilgilidir. Öğretmen hem öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları hem de bu bağlamda gözlenen farklı kişisel özellik ve eğilimleri olağan bir durum olarak algılamalıdır. Ginott'a göre, kendi benliklerini ve akademik yeterliklerini olumlu algılayan öğrencilerden oluşan bir sınıfta, herhangi bir nedenle ders gereksiz biçimde kesilemeyeceği için, zaman savurganlığı olmaz.

Glasser'in Yaklaşımı

Glasser'in yaklaşımına göre, insanlar rasyonel canlılardır. Doğaları gereği çalışmaya ve bu amaçla işbirliği yapmaya hazırdırlar. Ayrıca insanların seçme, kendine yön verme, başarılı olma

gibi sosyal gereksinimleri vardır. Dolayısıyla öğrencilerin normal koşullarda, öğrenmeye istekli olmaları ve bu yönde içtenlikli biçimde çaba göstermeleri gerekir. Glasser, öğrenim zamanının verimli kullanımında, öğretmenin öğrencileriyle birlikte ortak amaçlar üzerinde odaklanmasının ve bu yönde işbirliği içinde çalışmasının önemine işaret etmektedir.

Lee ve Canter'in Yaklaşımı

En önemli etken öğretmenin yaptırım gücüdür. Yaptırım gücü yüksek olan öğretmen, sakin, özgüvenli, üretken ve planlıdır. Ayrıca bu tür öğretmenlerin en önemli özellikleri destekleyici disiplin ve öğrenim anlayışına sahip olmalarıdır.

Lee ve Canter 'e göre öğretmenin geliştirici ve destekleyici nitelikler taşıyan öğretim yaklaşımı, sınıfta empatik bir iletişim örüntüsü sağlayarak öğrenmeyi etkinleştirirken, zaman kayıplarını azaltır.

Davranışçı Yaklaşım

Davranışçılara göre, her tür davranış öğrenme yoluyla kazanılır veya değiştirilir. Buna göre insanın davranışlarının içgüdüsel dürtü ve güdülerden çok, sosyal etkileşim yoluyla edinildiğini savunan Watson, Dunlop, Skinner gibi davranışçılar, öğrenmeyi bir uyarın-tepki eşleşmesi olarak kavramlaştırmaktadır. Dolayısıyla öğrencinin derse ilgi duyması ve öğretim yaşantılarına aktif biçimde katılması da öğretilebilir. Bunun için yapılması gereken ilk iş, uygun bir ödül-ceza sistemi oluşturmaktır.

Öğrenim zamanının verimli kullanılmasını güçleştiren diğer etkenler

Öğrenciler beklenti düzeyleri açısından, oldukça farklı bir dağılım gösterirler. Bu durum geniş ölçüde öğrencilerin giriş davranışlarının düzeyi, akademik benlik algıları, genel uyarılmışlık ve güdülenme dereceleri gibi etkenlerle ilişkilidir.

Zamanın Etkin Kullanımı Konusunda Öğretmene Öneriler

Öğretmenlerin dikkate alması gereken değişkenler şöyle sıralanabilir:

1. Öğrencilerin bireysel farklılıkları, derse yönelik tutumlarının da farklı olabileceğini gösterir.
2. Öğretmen, öğrenim yaşantılarının amaç, içerik ve yöntem açısından uyumlun ve anlamlı bir bütünlük taşımasına özen göstermelidir.
3. Öğretmen, ders esnasında sınıfın tüm fiziksel alanlarında etkili olmalıdır.
4. Öğretmen, öğrencilerin derse ilgi duymaları ve güdülenmeleri için, uygun uyarılardan yararlanmalıdır.
5. Öğrenim yaşantılarının desenlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında öğrenci merkezli yaklaşım benimsenmelidir.

8. BÖLÜM: DAVRANIŞ YÖNETİMİ

Davranış, belli bir uyarana karşı verilen duygusal, düşünsel ve devinsel tepkilerden oluşan bir bütünlük olarak tanımlanabilir.

Kişilik Kavramı

Kişilik, genel olarak bireyin topluma uyumunu belirleyen karakteristik davranış örüntüleri ve düşünme biçimi olarak kavramlaştırılmaktadır

Özel kişilik, bireyin gerçek içsel varoluşunu yansıtır.

Toplumsal kişilik, bireyin başkaları tarafından gözlenen ve algılanan özelliklerini yansıtmaktadır.

Kişilik kuramları dörtlü sınıflamaya tabi tutulmaktadır:

Treyt Kuramları

Treyt Kuramları, bireyin davranışlarını yönlendiren temel özellikleri çözümlenme ve betimlemeye dönük yaklaşımların genel adıdır. Treyti davranıştan çıkarmak gerekir, tersten giderek Treyti, davranışın açıklaması olarak kullanmak yanıltıcıdır.

Sosyal Öğrenme Kuramları

Bu kurama göre davranış, kişisel ve çevresel değişkenler arasında oluşan sürekli etkileşimin ürünüdür. Öğrenme, daha çok gözlemleyerek ve taklit ederek oluşur. Bu bağlamda pekiştirme, bireyin belli bir davranışı tekrar etme sıklığını belirleyen bir etkidir.

Kişinin belli bir davranışı seçmesi, bilişsel gelişme ve sosyal öğrenme deneyimlerindeki bireysel farklılaşma düzeyine bağlıdır. Başlıca kişi değişkenleri şöyle sıralanabilir:

1. Yeterli olma: ne yapabilirsiniz?
2. Bilişsel stratejiler: nasıl algılıyorsunuz?
3. Beklentiler: ne olacak?
4. Öznel değerler: değer mi?
5. Kendini düzenleyen sistemler ve planlar: nasıl yapabilirsiniz?

Yukarıda verilen kişilik değişkenleri, belli bir durumun özgün koşulları ile etkileşerek, bireyin davranışına yön verir.

Psikanalitik Kuram

Bu kuram, bireyin özel kişiliği bağlamında davranışı yönlendiren bilinçdışı güdüler üzerinde yoğunlaşır. Freud'un geliştirdiği yapısal kurama göre kişilik üç ana sistemden oluşur: id, ego ve süper ego. Gerçekte, farklı ilkelere göre çalışan psikolojik süreçleri tanımlamaktadır. Ancak kişiliğin bu üç bölümü, olağan koşullarda bir bütünlük ve süreklilik içinde hareket eder.

Ego, id'den gelen itkilerin karşılanmasından sürekli olarak süper egonun baskısı altında kaldığı için, bazı durumlarda gerilimi azaltmada yeterince başarılı olamaz. Bu durumda gerçek duygulara yabancılaşmanın anlatımı olan savunma mekanizmaları ortaya çıkar.

Freud ayrıca bireyin yaşamını, kişiliğini etkileyen beş gelişim evresi olarak sınıflandırmaktadır. Cinselliğin baskın olduğu bu dönemlere psikoseksüel evreler denmiştir. Her gelişim evresi, id'in haz arayan itkileri ile organizmanın belli bir organı arasında bağlantılar kurmaya yöneliktir. Bunlar, oral, anal, fallik, gizil (latent) ve genital dönemlerdir.

Oral dönem: yaşamın birinci yılı oral dönem olarak anılmaktadır. Bu dönemde haz kaynağı ağızdır.

Anal dönem: birinci yılın sonundan üçüncü yaşın bitimine dek süren bu evrede, doyum, dışkıının tutulması ya da boşaltılması üzerinde yoğunlaşmıştır.

Fallik dönem: üç ile altı yaş arasında yer alan bu dönemde, çocuk cinsellik ile ilgili konulara yoğun bir ilgi duyar.

Gizil dönem: 6 yaş ile 11-13 yaş sonuna dek süren bu dönemde, çocuk dış dünya ile ilişkiye geçme eğilimindedir.

Genital dönem: 11-13 yaşlarındaki ergenin, yetişkinlik dönemine dek süren bu evrede, birey, fizyolojik ve psikolojik olgunluğa erişir.

Fenomenolojik Yaklaşımlar

Kişilik çözümlemesinde fenomenolojik yaklaşımlar, bireyin dünyayı ve olayları nasıl algılayıp yorumladıkları üzerine yoğunlaşan, insancıl görüşleri temsil etmektedir. Bu yaklaşımlar içinde popüler olanlar, Erich Fromm'un temsil ettiği insancıl psikoloji, Cral Rogers'ın öz gerçekleştirme kuramı ve Binswanger, Frankl, Boss, Heidegger, Sarte, May gibi entelektüellerin önderlik ettiği varoluşçu psikolojidir.

Fromm'un İnsancıl Yaklaşımı

Günümüz koşullarında insan, özgür bir varlık olarak kendi öznel gerçekliği içinde yaşayamamaktadır. Bu nedenle gerçek duygu ve düşüncelerini sürekli olarak bastırmakta olan insan, kendisine ve yaşama yabancılaşmaktadır. Yabancılaşmanın doğal sonucu ise davranış bozukluklarının da kaynağı olan, nevrotik yaşamdır. Sevgi, özgüven ve özgürlükten yoksunluğu tanımlayan nevrotik yaşam, insanda gözlenen her türlü yıkıcılık, saldırganlık, özseverlik vb. davranış patolojilerinin de nedenidir.

Rogers'ın Öz gerçekleştirme Kuramı

Rogers'ın kişilik kuramının en temel kavramı, benliktir. Benlik Ben'i karakterize eden düşüncelerin, duyguların algıların ve değerlendirmelerin tümüdür. İnsanın gerçek benlik algısı ile ideal benlik algısının birbirine yakın olaması, doyurucu ve mutlu bir yaşam sürdürmesinin önkoşuludur.

Rogers, insan organizmasını güdüleyen temel kuvvetin, kendini gerçekleştirme olduğunu savunmaktadır.

Maslow, bu kuramdan hareketle "potansiyellerinin tümünü gerçekleştirmiş insanlar" üzerinde bir yapmıştır. Bu araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Kendini Gerçekleştirmeye Götüren Davranışlar

Hayatı doğallık ve yoğunluk içinde özümseyerek yaşa, kendi sesini dinle, gözden düşmeye hazırlıklı ol, yeni yollar dene, sorumluluk al, dürüst ol ve yaşama tüm gücünle katıl.

Kendini Gerçekleştiren İnsanın Özellikleri

- gerçeği verimli bir biçimde algılar ve belirsizliğe katlanabilir.
- kendilerini ve başkalarını olduğu gibi kabul eder.
- iyi bir mizah anlayışı vardır.
- yaratıcı ve üretkendir.
- insanlığın mutluluğu ile ilgilidir.
- yaşamına nesnel ve doğal bir açıdan bakabilir.
- insanlarla doyurucu ve kalıcı ilişkiler kurar.

Varoluş Psikolojisi

Bu bakış açısına göre davranış ortaya çıktığı koşullar içinde, insanın yaşadığı duygusal ve düşünsel tepkiler ile geleceğe yönelik istek, beklenti ve kaygılarından oluşan karmaşık bir örüntüdür. Bireyin en temel gereksinimi, sevgi ve kabul görmektir. Bu nedenle, nedensellik yerine güdülenme, olguculuk yerine öznellik, gerekircilik yerine olabilirlik konmalıdır.

Bu bilgilerin ışığında, öğretmenin yapması gereken ilk iş, istedik davranışları tanımlamak ve bunları gerçekleştirmek için izlenecek yöntemleri belirlemektir.

İstendik Davranış Kuramı

İstendik davranış terimi, belli bir eğitim etkinliği ile öğrenciye kazandırılmak istenen duygusal, düşünsel, teknik, akademik yeterliklerin tümünü içeren kompleks bir kavramdır.

Öğretmen, eğitim yaşantılarının örgütlenmesinde, öğrenci beklenti ve gereksinimlerinden hareketle, uygun özendiricilerden yararlanmalıdır.

Eğitim ortamında kaygının azaltılması, öğrencilerin duygusal ve düşünsel tepkilerinin olumlu hedeflere yöneltilmesi ile olanaklıdır.

Kaygının Nedenleri, Gözlenebilir Doğurguları ve Sonuçları

Kaygının nedenleri arasında başarısızlık endişesi, yüksek başarı beklentisi, öğrenim yöntem ve teknikleri ile konu arasındaki uyumsuzluktan, öğretmenin öğrencilere yönelik tutumları, öğretmenin öğrenciler arasında çeşitli nedenle ayrımcılık yapması, öğretmenin ses tonu, beden dili, konuşma biçimi, gibi birçok davranış sayılabilir.

Bu nedenle öğretmen, her koşulda sevecen, hoşgörülü ve anlayışlı olmalıdır. Kaygının yok edilmesi, esasen sınıfta demokratik bir eğitim ortamının sağlanmasını gerektirir.

Demokratik Eğitim Ortamı

Sınıfta demokrasi, eğitim etkinliklerine öğrencilerin gönül güçleri ve coşkuları ile katılımının anlatımıdır. Katılımcı karar süreci eşit oy hakkı ve seçim, demokratik yönetimin temel ilkeleridir. Öğretmenin tarafsızlığı da önemli bir unsurdur.

Sınıfta demokratik yaşamın gelişmesi, yetki ve sorumluluğunun eşit dağılımını gösterir.

Sınıfta demokratik yaşam, duygu ve düşüncelerin özgürce dışa vurulması, paylaşılması ve yeniden üretilmesi ile anlam kazanır. Ancak bunun için öğretmenin, davranış yönetimini etkileyen dinamiklerin bilincinde olması gerekir.

Davranış Yönetiminin Dinamikleri

Merak eden, soru soran, düşünen, eleştiren öğrencilerin yetiştirilmesi geniş ölçüde öğretmenin göstereceği performans ile ilişkilidir.

Davranış anlamlı ve geçerli hedeflere dönük olarak yönetilebilir.

Öğrencilerin bireysel farklılıkları nedeniyle, sınıfta davranış gelişiminin düz bir seyir izlemeyeceği bilinmelidir.

Öğretmenin yapması gereken ilk iş, öğrencilerin tümüne başarılı olma hazzı yaşatarak onları olumsuz grup normlarına karşı korumaktır. Bu bilgiler ışığında davranış yönetiminde olumlu öğretmen tutumlarını belirlemek yararlı görünmektedir.

Davranış Yönetiminde Öğretmene Öneriler

- Öğrenciyi kendi gerçeği içinde bir bütün olarak değerlendirin.
- Öğrencilerin kişisel sorunlarına duyarlılık gösterin.
- Davranış değişikliği sürecinde sabır ve hoşgörü gösterin.
- Öğrencilerinizin yardım beklentilerine olumlu yaklaşın.
- Öğrencilerinizin kişiliğini değil, yanlış davranışını eleştirin.
- Sorun oluşmadan gerekli önlemleri alın.
- Olumlu davranışları ödüllendirin.
- Başarısızlığa izin vermeyin.
- Öğrencilerinizin görüş ve önerilerine açık olun.

- Öğrencilerinizin karşısına her zaman temiz, güler yüzlü ve anlayışlı bir görüntü ile çıkın.
- Öğrencilerinizin arasında hiçbir nedenden dolayı ayrımcılık yapmayın.

9. BÖLÜM: İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN YÖNETİMİ

İstenmeyen Davranışın Tanımı

Davranışın istenmeyen nitelikte olmasını belirleyen etmenler, duruma, koşullara, mekâna vb. bir dizi değişkene bağlıdır.

İstenmeyen davranışların her durum ve koşul için genel geçerliliği olan katı sınırlamalarla belirlenmesi yaşamın gerçekliği ile örtüşmez. Aksine sorunların, durumsal değişkenlerin etkisiyle de oluşabileceği bilincinden yoksun olmak, öğretmeni davranış yönetiminde buyurgan ve tekdüze bir anlayışa götürebilir.

Sorunu Anlamak

Sorunu anlama; sınıf içi değişkenleri kontrol etmek ve yönlendirmek amacıyla, öğrencilerle paylaşılan bir etkileşim sürecidir. Bu bağlamda öğretmen, istenmeyen davranışların nedenlerini üzerinde yoğunlaşmalıdır. Söz konusu nedenler, öğrencilerin bireysel özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi, sınıfın ilişki yapısından da kaynaklanabilir.

İstenmeyen Davranışların Sınıflandırılması

Sorunların öncelik sırasına konması, dersin etkin ve verimli bir biçimde işlenmesini engelleyen etmenlerin saptanması gerektirir. Ayrıca bu sorunlar birbirleriyle yakından ilişkilidir. İstenmeyen davranışların sınıflandırılması öğretmenin sorunların neden ve sonuçlarını birbirinden ayırabilecek mesleki ve yeterliliği göstermesine bağlıdır.

İstenmeyen Davranışların Yönetiminde Sorun Çözme Stratejileri

Sorun çözme stratejisi, bir problem durumunun ortadan kaldırılmasına yönelik etkinliklerin tümünü kapsamaktadır. İstenmeyen davranışların yönetilmesinde, uygun bir strateji geliştirmek için, öncelikle ulaşılmaması hedeflenen durumun tanımlanması gerekir. Hedef belirlemede gerçekçi ve uygulanabilir bir yaklaşıma sahip olmak için ise mevcut durumun ayrıntılı biçimde analiz edilmesi gerekir. Bu aşamada sorunlu davranışın hangi koşullarda oluştuğu ve ne tür sorunlara yol açtığı gözlemlenerek raporlaştırılmamıştır.

Sorun Çözme Stratejisini Belirlemek

Yaklaşımlardan en yaygın olarak belineni ve kullanılanı Duke ve Meckel'e (1994) aittir. Adı geçen yazarlar tarafından kavramlaştırılan ve öğretmen tarafından yanıtlanması gereken sorunları içeren Sınıf Yönetimi Karar Stratejisi'nin başlıkları;

- A. Başlıca Sorunlar
- B. Öğrenci Karakteristikleri
- C. Mevcut ve Ulaşılabilir Kaynaklar
- D. Rehberlik
- E. Uygulama Ve Değerlendirme

Koşullar göre, aşağıda belirtilen davranış yönetimi stratejileri kullanılabilir.

Görmezden Gelme

Görmezden gelme, hatalı davranışın farkında olduğunu karşı tarafa esnek bir iletişim diliyle yansıtabilme ustalığının anlatımıdır. Görmezden gelinecek davranışların ortak özelliği, spontane olarak yapılması ve dikkatsizlik sonucu ortaya çıkmalarıdır.

Uyarma

Uyarma, istenmeyen davranışın düzeyine göre farklı şekillerde uygulanabilir. Örneğin, öğrenci ile göz teması kurmak, dolaylı olarak soruna dikkat çekmek, ya da doğrudan uyarmak mümkündür. Hangi yaklaşımın benimseneceği, istenmeyen davranışın önem derecesine ve dersin akışını engelleme düzeyine bağlıdır. Bu konuda öğretmen, öncelikle beden dilini kullanmalı, sonuç almazsa koşullara göre farklı yaklaşımlar geliştirmelidir.

Dikkat Çekmek

Dikkat çekmek, kişi ya da grup düzeyinde uyarının ötesinde, cezaya yönelik çağrışımlar da içeren davranış bozuklukları için uygulanır.

Dikkat çekmenin etkili bir davranış yönetim stratejisi olarak uygulanabilmesi için, davranışın ortaya çıktığı koşullar içinde ve anında yapılması gerekir.

Okul Yönetimi Ve Rehberlik Servisi İle İlişki Kurmak

Devamsızlık, yalancılık, okuldan kaçma, sosyal uyum güçlükleri, saldırganlık gibi istenmeyen davranışların yönetiminde, öğretmenin kurumsal destekten yararlanması gerekir. Bu amaçla öğretmen gözlediği davranış sorunlarını raporlaştırarak, okul yönetimine iletmeli ve bu kanalla rehberlik servisini bilgilendirmelidir.

Ödül ve Ceza Sistemini Kullanmak

Ödül istedik davranışları pekiştirmeye; ceza, istenmeyen davranışları ortadan kaldırmaya yöneliktir. Ödül ve ceza sisteminin temel amacı, öğrenciye kendi davranışlarını yönetmek için gerekli olan duygusal ve düşünsel yeterliği kazandırmaktır.

Araştırmalar ödülün öğrenmede cezaya oranla daha etkili ve kalıcı olduğunu göstermektedir. Ödül ve ceza konusunda yapılan araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki sonuçlar çıkartılabilir:

- Ödül ve ceza uygulamaları kararlı ve tutarlı bir biçimde yapılmalıdır.
- Öğretmen ödül ya da ceza verirken duygusal davranmamalıdır.
- Ödül ve ceza verilmeden önce, davranışın nedenleri anlaşılmalıdır.
- Öğretmen ödül ve ceza kullanımında, yansız ve adil davranmalıdır.
- Hiçbir zaman ödevler ve dersler ceza olarak kullanılmamalıdır.
- Ödül ve ceza mantıklı ve anlaşılabilir ölçülere göre verilmelidir.

Ödül Vermenin Yararları

Ödül öğrencinin olumlu davranışları için isteklendirilmesi ve güdülenmesini kolaylaştırır, öğrenilecek konuya, ilgi duyması ve moral motivasyonunu artırması, davranışların onaylanması, bireyin olumlu bir benlik algısı ve sağlıklı bir kişilik örüntüsü geliştirmesini kolaylaştırır.

Ödül Vermenin Sakıncaları

Bazen ödül kazanmak, öğrencinin asıl amacı haline gelebilmektedir. Ödül araç olarak değil amaç olarak kullanılırsa, başarısızlık durumunda, öğrenci endişe ve kaygı duymaktadır.

Ceza Vermenin Yararları

Etkili bir ceza, öğrenciyi olumsuz davranışları yapmaktan alıkoyabilir. İstenmeyen davranışların sonunda oluşan zararın giderilmesi veya kayıpların karşılanmasına hizmet eder. Ödül ile birlikte dengeli bir biçimde kullanıldığında, istenmeyen davranışlar üzerinde sosyal kontrol sağlar.

Ceza Vermenin Sakıncaları

Suçta uygun olmayan ceza verme, öğrencide kalıcı davranış bozuklukları oluşmasına neden olur. Ceza, öğrencilerde korku ve endişe yarattığı için sınıfta kaygıyı artırır ve öğrenmeyi güçleştirir.

İstenmeyen Davranışların Yönetiminde Öğretmene Öneriler

- İstenmeyen davranışların yönetiminde, öğretmene şu önerilerde bulunabilir.
- İstenmeyen davranışı ortadan kaldırmak, öncelikle sorunu doğru anlamayı gerektirir.
- Sorunu anlamak için, gerekli zamanı ayırın ve özenti gösterin.
- Sorun davranışı, gelişim süreci içinde izleyerek raporlaştırın.
- Öğrenciler değil, onların davranışları istenmeyen niteliktedir.
- Omların hatasız olmalarını beklemeyin.
- Öğrencilerinizin tepkilerini bastırmak yerine, anlamayı seçin.
- Sınıfta aşırı kaygı ve heyecanın, istenmeyen davranışlara neden olacağını unutmayın.
- İstenmeyen davranışların yönetiminde, aile ile kuracağınız ilişkiyi, karşılıklı güven ve anlayış üzerinde yapılandırın.
- Ödül ve ceza sistemini, koşullara göre farklılaşan esnek bir anlayış içinde yapılandırın.

10. BÖLÜM: ÖĞRETMEN – ÖĞRENCİ İLETİŞİMİ

İletişim Kavramı

İletişim, kısaca anlamı paylaşarak, ortak hale getirme süreci olarak tamamlanabilir. Öğretmen öğrenci iletişimi, etkin ve kalıcı bir öğretmenin ön koşuludur.

Öğretmenin Rolü

Öğretmenin bir tek rolü vardır bu rolde liderliktir. Liderlik, öğretme-öğrenme sürecinde öğretmene yol gösterme, yönlendirme ve güdüleme görevi vermektedir.

Öğretmen öğrencilerini çok iyi tanımalı, anlamalı, gerçekçi ve ulaşılabilir amaçlar doğrultusunda, sınıfı bir orkestra şefi ustalığıyla yönetebilmelidir.

Araştırmalar, öğrencilerin demokratik liderliği daha çok tercih ettiklerini; fakat otoriter bir liderin bulunduğu sınıflarda bazen daha çok şey öğrettiklerini göstermektedir.

Yönetim yazarlarının geniş bir bölümünün katıldığı öğretmen rollerine ilişkin ölçüler şöyle sıralanmaktadır.

1.Esneklik	10.Çoğulculuk
2.Tutarlılık	11.İyimserlik
3.Duyarlılık	12.Yaratıcılık
4.İçtenlik	13.Güvenirlilik
5.Farkındalık	14.Duygusallık
6.Sorumluluk	15.Çok yönlülük
7.Kararlılık	16.Gerçekçilik
8.İçindelik	17.Katılımcılık
9.Süreklilik	18.Sevecenlik

Öğrenci ile İletişimde İki Ayrı Öğretmen Yaklaşımı

Dikkat ve enerjilerini yaptıkları işe yöneltme ve diğer insanlarla iş birliği içinde çalışma, özgüven sahibi bireylerin en önemli kişilik özelliklerindedir.

Öte yandan benlik algıları düşük olan bireyler ise edilgen, bağımlı kararsız ve karamsar bir kişilik dokusuna sahiptir. Başarılı bir iletişimin önkoşulu, öğretmenin öğrencilerine iyi bir model oluşturmasıdır.

İletişim Modeli Olarak Öğretmen

Kişinin kendisine birini model olarak alması için, öncelikle ondan duygusal ve düşünsel olarak etkilenmesi gerekir.

Modelin etkinlik düzeyini belirleyen birçok faktör vardır. Bunların başında anlamlılık, tutarlılık, amaçlılık, süreklilik, içtenlilik gibi kişisel özellikler yer alır.

Bandura (1977), model alarak öğrenme sürecini dört bileşenli bir kavram olarak tanımlamaktadır. Bunlar sırasıyla ilgi, alıkoyma, örnek çıkarım ve güdülenme süreçleridir.

İlgi: Organizmanın bir grup uyaran arasından belli bir bölümü üzerinde seçici olarak odaklanması anlamındadır.

Alıkoyma: Gözlem yoluyla edinilen izlenimlerin görsel ve sözel sembollerle eleştirilerek belleğe kodlanması sürecidir.

Örnek çıkarım: Öğrencinin alıkoyma sürecinde belleğine kodladığı bilgilerden model bir davranış türetilmesidir.

Güdülenme: Bireyin kendisi hakkında olumlu bir özyeterlik ve özgüven bilincine sahip olması, güdülenmenin önkoşuludur.

Sınıfta Gözlenen Tipik Bazı Öğrenci Problemlerine Öğretmen Yaklaşımları

Problemleri davranışların nedenleri konusunda yapılan araştırmalar, başarısızlık endişesinin önemli bir faktör olduğunu doğrulamaktadır. Bunun için öğretmen öğrencilerin sorumluluk almalarını özendirilen, benlik algısını, bağımsızlığı ve sosyal katılımı geliştiren bir sınıf ortamı oluşturmalıdır.

Yönetimsel stratejiler

Yönetimsel strateji istendik sınıf koşullarının oluşturulmasına dönük yönetimsel davranışların tümünü kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak algılanmalıdır.

Alanyazında başlıca yedi yönetimsel strateji bulunmaktadır. Bunlar, otoriter, gözdağı verme, serbest, reçetelendirilmiş, öğretimsel, sosyo-duyarlı iklim ve grup odaklı yönetimsel stratejilerdir.

Otoriter Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre, sınıfın kontrolü öğretmenin sorumluluğundadır. Öğretmenin temel görevi, öğrencinin olumsuz davranışlarını denetleyerek ona bu tür davranışlarını düzelterek sağaltıcı dönütler vermektir.

Otoriter yönetimsel strateji beş boyutta kavramlaştırılabilir. Bunlar sırasıyla:

1. Kural Koyma ve Uygulama
2. Kumanda Etme (Direktif ve Emirler Verme)
3. Yumuşak Caydırıcıları Kullanma
4. Yakın Kontrol Yönetiminden Yararlanma
5. Soyutlama ve Dışlama Yönteminden Yararlanma

Gözdağı Verme Yaklaşımı

İnsanın doğal ve doğuştan kötülüğü görüşleri üzerinde yapılan bu anlayışa göre, öğretmen sınıfta mutlak otorite kurmalıdır. Öğrenci, ancak korktuğu zaman öğretmenin istediği davranışları gösterir.

Serbest yaklaşım, alanyazında liberal yaklaşım olarak da adlandırılmaktadır. Bu yaklaşıma göre öğrencilere hiçbir koşulda müdahale edilmemelidir. Öğrenciler kendi özgür iradeleriyle her zaman en doğru ve en iyi olanı yaparlar. Bunun için gereksindikleri tek şey özgürlüktür.

Reçetelendirilmiş (cook book) yaklaşım

Bu yaklaşım her sorunun önceden belirlenmiş kural ve prosedürler yoluyla çözülebileceği sayılına dayanmaktadır. Öğrenciye herhangi durumda ne yapması veya ne yapmaması gerektiğini açıklayan pratik bilgiler verilmelidir.

Öğretimsel yaklaşım

Bu yaklaşım dikkatli ve özenli hazırlanmış öğretim yaşantılarının öğretmen –öğrenci iletişimini olumlu yönde etkileyeceği görüşüne dayanmaktadır. Bu amaçla izlenmesi önerilen yönetsel strateji, dokuz aşamadan oluşmaktadır.

Bunlar:

- İlginç, İlgili, Uygun Müfredat ve Öğretim
- Etkili Hareket Yönetiminden Yararlanmak
- Sınıfta Ortak Yönetim Anlayışı ve Alışkanlıkları Kazandırmak
- Açık ve Anlaşılır Talimatlar Vermek
- İlgi Artırıcı Uyarılar Kullanmak
- Yardımlaşmayı Kurumlaştırmak
- Çevresel Değişkenleri Örgütlemek
- Öğrenme Ortamını ve Yakın Çevreyi Planlamak
- Öğrenme Ortamını Durumsal Değişkenlere Göre Yeniden Yapılandırmak

Sosyo Duyarlı İklim Yaklaşımı

Sosyo - duyarlı iklim alışımı grup dinamiği ve klinik psikolojisi gibi disiplinlerin gelişimi sonucu ortaya çıkmış çağdaş bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre, öğretmenin görevi, öğrencilerle pozitif ilişkiler kurmaktır. Bu ilişkinin temel nitelikleri gerçekçilik, eşdeğerlilik, önkoşulsuz kabul, sevgi ve empatidir.

Grup Odaklı Yönetimsel Yaklaşım

Schmuck, Johnson, Bany ve Kounin gibi birçok yazarın bir ölçüde farklılaşan görüşlerini yansıtan söz konusu yaklaşım şu ilkelere dayanmaktadır.

- Beklentilerin açıklanması
- Liderliğin paylaşılması
- İlgi gösterme
- Üretken grup normlarının geliştirilmesi
- Açık iletişimin özendirilmesi
- Bağlılığın güçlendirilmesi
- Standartların geliştirilmesi ve grup etkinliklerinin eşgüdümlemesi
- Grup odaklı problem çözme tekniğinden yararlanma

- Grup davranışlarında değişimin kurumsallaştırılması
- Ahlakın korunması ve yenilenmesi

11. BÖLÜM: ÖĞRETMEN – VELİ İLETİŞİMİ

Öğretmen velilerle iletişimde dört temel teknikten yararlanabilir. Bunlar sırasıyla görüşme, yazışma, karşılıklı ziyaretler ve okul toplantıları ile sosyo – kültürel etkinliklerdir.

Görüşme

Görüşme yüz yüze gerçekleştiği için, hem duygusal hem de düşünsel açıdan tarafların birbirlerini anlamalarını kolaylaştırır. Görüşmenin gerçekten yararlı olması için önceden planlanması gerekir.

Genel ve Özel Görüşme Tekniklerine Öneriler

- Tanışın, rahat olun, görüşme konusunu kısaca açıklayın ve dostça bir ilişki geliştirin.
- Görüşme, veli kanalıyla öğrenci hakkında bilgi toplamak için iyi bir fırsattır.
- Görüşmenin amacını, içeriğini ve süresini açıklayın.
- Velilerin sorularını içtenlikle, nazik ve duyarlı bir biçimde yanıtlayın.
- Velilere eşit söz hakkı vermeye özen gösterin.
- Öğretmen, görüşme konusu ile ilgili gerekli bilgi ve belgeleri toplantı öncesinde toplamalı ve bunları özenle değerlendirmelidir.
- Öğretmenin veliyi dikkatli bir şekilde izlemesi, not alması ve uygun zamanlarda kısa yorumlar ve özetler yapması görüşmenin verimliliğini artırır.
- Öğretmen veli ile birlikte sorunları çözmek için gelecekte izlenecek yöntemleri ve ulaşılması hedeflenen amaçları gerçekçi ölçütlerle yansıtan ortak bir plan hazırlamalıdır.

Diğer Görüşme Teknikleri

Daha önce sözü edilen görüşme tekniklerinin yanı sıra öğretmen – veli ve öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen üçlü ve telefon görüşme tekniklerini de yer verilmektedir.

Üçlü görüşmenin amacı, soruna taraf olan bütün kesimleri bir araya getirmektir. Böylece taraflar hem ortak bir sorunu paylaşarak dayanışmayı ve birbirlerine güvenmeyi öğrenirler hem de birbirlerinin bakış açılarından etkilenerek çözüm için içtenlikle çaba gösterirler.

Velilerle iletişim kurmanın yollarından biri de telefon görüşmesi yapmaktır. Başarılı bir biçimde planlanırsa iki saat içinde 25 veli ile görüşmek olanaklıdır.

Yazışma

Yazışma, öğrencinin devamsızlık problemi, yeni öğretim yaklaşımları, çevre gezileri, okul geceleri, akademik başarılar veya davranış bozuklukları gibi birçok sorunun veli ile paylaşılması için başvurulacak bir tekniktir.

Yazışma Tekniğinin Kullanılmasına İlişkin Örnekler

Başarılı bir yazışma, doğru bir zamanlama ile öne çıkan gündem konusunda veliyi kısa ve net bir biçimde bilgilendirmeyi tanımlamaktadır.

Bu tür yazılar gereksiz ayrıntılardan arındırılmalı, veliye kısaca kedisinden ne yapması beklendiği anlatılmalıdır.

Öğretmen yazışma yoluyla veliyi sınıf içi etkinliklerden haberdar eder.

Karşılıklı Ziyaretler

Öğretmen – veli ilişkisinin temel amacı, veliyi eğitimin bir parçası haline getirmektir. Bu nedenle sadece okulun değil, sınıfın da kapılarının veliye açık olması gerekir.

Veli ile kurulabilecek bu iletişimin etkin ve verimli olması isteniyorsa, öğretmeninde uygun zamanlarda ev ziyaretleri yaparak öğrencinin çalışma ve yaşama koşullarını yerinde görmesi gerekir.

Okul Toplantıları ve Sosyo-Kültürel Etkinlikler

Okul toplantıları eğitim sorunlarının veli ile paylaşılması için uygun bir fırsattır. Bu bağlamda öğretmenler, okul aile birliği, koruma derneği, kültür kulüpleri gibi örgütlenmelerin gerçekleşmesinde ve etkin şekilde işletilmesinde sorumluluk almalıdırlar. Bu tür etkinliklere velilerin katılımını yönlendirmek ve görev almaları için özendirme gerekir.

EKLER

